notilius. Cæterùm advertendum est opus vitæ activæ esse duplex. Unum est quod derivatur ex contemplationis plenitudine, ut prædicatio & doctrina. Unde & Gregorius dicit *in* 5. *homil. super Ezech. post med.* quod de perfectis viris post contemplationem suam redeuntibus dicit Psalm. 144. *Memoriam*
40 *suavitatis tuæ eructabunt.* Et hoc meritò præfertur simplici contemplationi, & sic loquitur *cap. Licet infra eod.* Sicut enim majus est illuminare, quàm lucere tantùm, ita majus
41 est contemplata aliis tradere, quàm solùm contemplari. Sic ergò summum gradum in Religionibus tenent quæ ordinantur ad docendum & prædicandum, quæ & propinquissimæ sunt perfectioni Episcoporum.

Secundum autem gradum tenent illæ quæ ordinantur ad
42 contemplationem. Aliud verò est opus vitæ activæ quod totaliter consistit in exteriori occupatione sicut eleemosinas dare, hospites recipere & similia quæ sunt minora operibus contemplativis, nisi fortè in casu necessitatis *cap. Non satis & cap. Pasce fame morientem* 86. *dist.* & quia activum opus militiæ quod ordinatum est ad publicam utilitatem, videtur esse nobilius. Nam ut dicitur primò & hic meliùs est bonum
43 gentis quàm unius hominis. Facit *cap. Bonæ, il primò suprà de postulat. Prælat.* & propterea dicunt aliqui, quos tacito nomine hic refert Joan. Andr. *num.* 8. *circa men. vers. Per quod.* Opus militiæ in Religione ordinatum non ad mundanum commodum, sed ad defensionem divini cultûs & publicæ salutis, subsidium Terræ sanctæ & personarum miserabilium & patriæ inter opera activa esse nobilius & propter id
44 Religionem ad id ordinatam esse nobiliorem aliis ordinatis ad alia purè activa; undè de Juda legitur 1. Machabror. 3. *Prælisabat prælium Israël cum lætitia & dilatavit gloriam populo suo*, & sic pugnavit pro Republica. Item & Pro divino Cultu. Unde ibi sequitur eum dixisse; *nos pugnabimus pro animabus nostris & pro legibus nostris.* Inter activa verò, quæ respiciunt subventionem privatorum proximorum
45 videtur esse nobilius & in primo gradu infirmos recipere in secundo autem captivos redimere, in tertio hospites recipere, in quarto, ad suum victum manibus operari. Per quæ patet Religiones ad hoc actus institutas habere secundum qualitatem activam suas præeminentias. Quod si una ad plura ejusmodi opera sit instituta; alia ad pauciora, prima erit
46 præstantior. Et idem si habeat statuta quæ magis congruant ad finem propositum. Unde convenientius ordinatur ad continentiam maceratio carnis per abstinentiam cibi & potus, quæ pertinent ad famem & sitim, quàm per vestium subtractionem, quæ pertinent ad frigus & nuditatem. Illa enim quæ sine discretione fierent, facile adnexum haberent deficiendi periculum, undè ut ait B. Antonius, non sunt Religiones po-
47 tiores, quia arctiores habeant observantias, sed quia observantiæ sunt majori discretione ordinatæ ad suum finem & Abbas Moyses in collationibus Patrum *in col.* 1. *cap.* 7. *post med. Jejunia* (inquit) *vigiliæ, meditatio scripturarum, nuditas, ac privatio omnium facultatum non perfectio, sed perfectionis instrumenta sunt & ista instrumentalia deserviunt*
48 *tribus essentialibus Religionis. Ad paupertatem labor manuum & mendicitas, quæ victum procurant. Ad continentiam maceratio carnis, ut jejunia vigiliæ & hujusmodi. Ad obedientiam oratio, lectio, visitatio infirmorum & similia. Per hoc removentur obstacula impedientia suum Religionis finem ut scilicet totaliter tendatur in Deum & charitatis perfectionem. In communi ergò exercitio circa illa tria substantialia*
49 *omnes Religiones conveniunt, sed in observantiis variant de quibus una Religio quandoque plus habet quàm alia.* Ex prædictis collige triplicem Religionis præeminentiam, una principaliter & secundariò attenditur. Secunda principaliter tantùm. Tertia secundariò tantùm ut hic latè per Joan. Andr. *n.* 8. qui hæc ferè omnia hausit ex doctrina D. Th. *in* 2. 2. *qu.* 188. *art.* 6. *per totum.*

50 Ex his ergò concludunt Theologi in transitu de una ad aliam Religionem non esse attendendum an sit asperior, seu durior, sed solùm an sit perfectior & fructuosior: ad hoc *cap. Licet infr. eod.* ibi *Ad frugem melioris vitæ valeat transmigrare.* Et infra ibi, *Liberè potest sanctioris vitæ propositum adimplere.* Et hanc contendunt esse majorem Religionem, de qua loquitur hæc Decretalis. Et hujus sententiæ licet non ita clarè videtur esse D. Th. *in* 2. 2. *q.* 189. *art.*
51 8. *in corp. ubi ait*, Pone *aliquem laudabiliter de una religione transire ad aliam zelo perfectionis, in qua non attendatur excellentia secundum solam arctitudinem, sed principaliter secundum id ad quod religio ordinatur; secundariò verò secundum discretionem observantiarum debito fine proportionatarum.* Et *in q. praced. art.* 6. *in corp. & in resp. ad tertium*,
52 Similiter ait arctitudinem observantiarum non esse id quod præcipuè in Religione commendatur; & ideò non esse potiorem Religionem ex hoc quòd habeat arctiores observantias; sed ex hoc quòd ex majori discretione sunt ejus observantiæ ordinatæ ad finem Religionis; & hanc doctrinam secuti sunt Turrecrem. *in c.* 1. *n.* 1. vers. *Primo zelo perfectionis.* 19. *q.* 3. Sanctus Antoninus *in* 3. *parte tit.* 16. *c.* 4. *in pronc.* vers. *Potest tamen.* Silvester in verbo *Religio* 4. *in fine hic*; sed tamen adverte, quia nomine Religionis arctioris venit Religio sanctior & Religio fructuosior. Navarr. *in comm.* 4. *de Regul. n.* 2. & 3. Quin imò Petr. de Palud. *in* 4. *sent. dist.* 38. *q.* 3. *art.* 1. *n.* 11. (Quia, inquit, corporalis exercitatio ad modicum utilis est; nullum autem Sacrificium est Deo magis acceptum sicut zelus animarum, quia ad prædicandum fuit Christi Religio essentialiter & principaliter & nominaliter instituta. Idèircò Religio Prædicatorum, quia ad hoc principaliter instituta est aliis est perfectior & ex omni alia ad eam licet transire, etiamsi in paupertate & austeritate alia excellat, quia hæc est perfectio & Religio Christi, etiamsi loculos habeat, quos alia non habeat Religio quæ prædicationem essentialiter non habet annexam; sed accidentaliter post institutio- 53
nem per autoritatem sibi commissam, per accidens ad hanc perfectionem attingit.) Hæc Petrus, quem refert & sequitur Divus Antoninus *d. c.* 4. §. 4. *in princ.* & cum his concordat Silvester in verbo *Religio* 4. *q.* 6. & Joannes ibidem relatus à Divo Antonino; nam ut ipse ait, cùm uniciuique ob frugem melioris vitæ ad altiorem statum liceat transire, ut *c. duæ sunt* 19. *q.* 2. & *c. licet infra eod.* Non solùm Cartusienses, sed cujuscumque Ordinis Fratres ad Ordinem Prædicatorum possunt transire regulariter ad unguem viventem; & illum esse aliis perfectiorem probat eàdem ratione quà Petrus de Palude. Quin imò ut refert Sanctus Antoninus *loc. cit.* Monaldus nomine magnus, Canonista & Theologus attestatur se vidisse Parisiis determinationem factam per Doctores Universitatis ejusdem, quòd Frater Carthusiæ potest transire ad Ordinem Prædicatorum regulariter viventem de Jure communi. E converso autem, ut inquit Sanctus Antoninus dicto §. 4. vers. *E converso*, Fratres Prædicatores ad aliorum Ordinum observantiam non possunt descendere, nisi in Ordine Prædicatorum foret remissa Religio; tunc enim liceret transire ad alium Ordinem arctiùs viventem cum proposito & facto arctè vivendi & non laxè; & ita secundum Theologos non attenditur quæ Religio sit asperior; sed quæ sit perfectior.

(Sed nos Canonistæ, ut inquit Joannes Andreas hic *n.* 8. circa finem, non ponderatis his subtilitatibus tantùm solemus 55
advertere ubi sit actior, districtior, durior vel fortior modus vivendi, undè Decretalis *Licet infra eodem in fine*, dicit ut apud eos vitam duceret arctiorem; & paulò post principium dicit, arctioris vitæ prætextu. Ad idem *c. Quia in Insulis hic dura est Congregatio, infrà de statu Monachorum.* Atque ita cùm omnes Religiones sint ordinatæ ad summum finem, qui est charitas per quam quis conjungitur Deo, ut in Extravag. Joannis XXII. *ad Conditorem*, vers. *Cùm enim* & sic finis sit idem, solùm arctiorem vivendi modum ponderamus; idèòque 56
si in una Religione sit sola contemplatio cum arctissimo vivendi modo, possibile tamen & fine deficiendi periculo non admitteremus transitum ad Religionem in qua esset contemplatio & actio etiam per prædicationis Officium cum laxo vel minùs arcto modo vivendi, quod tamen Theologi admitterent secundum prædicta.) Hactenùs verba Joannis Andreæ cum quo concordant hic Henrich. Boich. *n.* 16. Anton. de Butr. *n.* 6. mordens Theologos qui volunt omnia scire & nihil, sciunt, Card. *n.* 19. vers. *Tamen secundum Canonistas*, 57
Anchar. *n.* 6. vers. *Dicit Joannes Andreas quòd Canonistæ*. Abb. *n.* 8. & Joan. de Anan. *n.* 3. vers. *Canonistæ dicunt* Summa Rosella in verbo *Religio* 4. *n.* 8. *in fine* & Angel. in verbo *Religiosus n.* 34. Adde quòd opinionem Canonistarum servat Curia; non enim permittit transitum à Religione in qua strictiùs & duriùs vivitur ad Religionem in qua vivitur laxiùs utcumque annexum habeat prædicationis officium: 58
undè si Cartusianus transmigraret ad Prædicatores prætextu zeli perfectioris vitæ, puniretur tanquam Apostata; è converso autem ex quacumque Religione datur transitus ad Cartusiam, ut in Extravaganti 1. *de regul.* ubi Martinus IV. statuit ut nullus Religiosus Ordinum Mendicantium quorumcumque quàvis autoritate ad Religionem non Mendicantium audeat convolare, Ordine Carthusiensium dumtaxat excepto sub pœna excommunicationis latæ sententiæ Papæ reservata; & ex hoc confundunt opinio Pafferel. *in privil. Minim. c.* 59
39. contendentis ex quacumque Religione dari transitum ad Religionem Minimorum; sed ex illa ad nullam aliam, eò quòd sit omnium arctissima ob votum quadragesimalis vitæ, ut dicit Julius II. in ipsorum privil. Item dubia redditur opinio Divi Bonaventuræ *in exposit. reg. Minor. c.* 2. *q.* 12. & 13. *tom.* 1. Cordubæ *in eadem reg. c.* 2. *q.* 17. *punct.* 1. 60
qui idem affirmant de Religione Minorum; sed oppositum servatur in practica; nam & Capucini passim transeunt ad Carthusianos, petità licèt non obtentâ suorum Superiorum

licentiâ. Item ut vides, obstat exceptio de qua in prædicta Extravaganti Martini IV. Quæ quidem exceptio apponi solet in omnibus privilegiis & indultis Apostolicis interdicentibus transitum ad alias Religiones; & meritò, quia licèt Cartu-
61 siensium religio non sit cæteris perfectior ex parte finis; quippè quæ non est instituta ad Officium docendi vel prædicandi, sed ad solam contemplationem secundum ea quæ dicta sunt suprà *n.* 41. & 52. tamen arctissima clausura ac velut perpetuus carcer cui sunt addicti Cartusienses cum abstinentia à carnibus in quocumque casu præponderat omnibus aliis religionum asperitatibus, ut dixi *in c. Ad Apostolicam n.* 38. *infra eodem & in c. Non est vobis n.* 25. & 28. *supra eodem*, ubi
62 de transitu Cistercienssium ad Cartusianos; & quia in strictiori clausura perpetuò vivunt etiam Eremitæ Camaldusenses, de quibus mira hic tradunt Joannes Andreas *n.* 11. & Butr. *n.* 8. idèircò Eugenius IV. in Constitutione quæ incipit *Illa quæ*, edita octava Kalendarum Novembris 1476. in Bullar. *tom.* 1. *pag.* 174. indulsit Priori & Fratribus Eremi Camaldulensis, ut omnes & singulos cujuscumque Ordinis existant & de quibuscumque Congregationibus, Domibus seu Monasteriis seu Mendicantium seu non Mendicantium, etiam Cartusiensis Ordinis venerint; Superiorum ipsorum licentiâ petitâ, licèt non obtentâ, in prædicta Eremo recipere & retinere possint. Cæterùm cùm nostris temporibus memorata Eremus à rigore
63 primævi Instituti plurimùm declinaverit & in transitu de una ad aliam religionem non attendatur primæva Institutio & fundatio Regulæ; sed præsens observantia secundum ea quæ dixi suprà *in* 1. *not.* fortè non liceret vigore præsentis Indulti ex Ordine Cartusiensi ad dictam Eremum transvolare; sed
64 quia non ita pridem sanctæ memoriæ ab Urbano VIII. facta est unio Eremitarum Montis Coronæ cum Eremitis Camaldulensibus sub quibusdam Capitulis de quibus in Brevi expedito sub die octava Octobris 1634. quæ paulò post fuerunt declarata in alio Brevi 13. Aprilis 1635. & quia hujusmodi unionem novissimè approbavit Sanctissimus Dominus noster Innocentius X. videtur subesse spes proxima reformationis tam celebris Sanctuarii, ubi Sanctus Pater Romualdus illius fundator primum in Occidente vitam Eremiticam introduxit, ut in primis litteris Urbani VIII. ac proindè videtur esse locus limitationi Joannis Andreæ, de qua suprà *n.* 10.

Rursùs in Curia sæpius vidi denegatum transitum ex religionibus etiam laxioribus tam Mendicantium quàm non Mendicantium ad Ordines Militares, quem tamen concederent Theologi secundum ea quæ dicta sunt suprà *n.* 43. adhæreas igitur Canonistis. 65

Sed hic quæro, an professus in laxiori religione teneatur 66
adimplere votum simplex quod priùs emiserat de intrando religionem arctiorem.

Respondeo breviter non teneri, quia votum solemne quo 67
quis obligatur minori religioni; est fortius quàm votum simplex quo religioni majori astringitur. Post votum enim simplex, si contraheret quis Matrimonium, non dirimeretur sicut post votum solemne; & ideò ille qui jam professus est in minori religione, non tenetur implere votum simplex quod emisit de intrando religionem majorem. Ita per hanc rationem docet Sanctus Thomas *in* 2. 2. *q.* 189. *art.* 8. *ad* 3. quem refert & sequitur Turrecr. *in c.* 1. *in* 4. *q. n.* 4. 19. *q.* 3. Potest igitur talis remanere in laxiori, quia per secundum votum solemne de rogatum est primo simplici quod fecerat, tamen pro voto primo non completo erit pœnitentia impo-
nenda, ut *c. Qui post votum de Regular. lib.* 6. secundum 68
Turrecrem. ubi suprà. Diversum est in eo qui vovit religionem ingredi & voto non completo factus est Episcopus; per hoc enim non est solutus voto, imò si suam velit sanare conscientiam, debet cedere & votum implere, ut est textus *in c. Perfuas, infrà de voto.* Sanctus Thomas *d. q.* 189. *art.* 3. *ad primum*; & sic nota differentiam inter Matrimonium carnale & Matrimonium Spirituale quod contrahitur inter Episcopum & Ecclesiam, ut *in c. ult. & per tot. sup. de translat. Episcopi*, nam primum derogat voto simplici de intrando religionem; secundum autem non.

DE REGULARIBUS.

Idem Alexander III. Belvacen. Episcopo.

CAPUT XI.

SIgnificatum est nobis: & infrà. Mandamus, quatenus si inveneris, quòd G. non fuisset à parentibus oblatus, & infrà decimumquartum annum facti voti pœnitens, à Religione recesserit, ab illo voto professionis, quod fecit, denunties absolutum. Si autem à parentibus fuerit oblatus, seu decimumquartum annum compleverit, cùm Religionem intravit, seu post decimumquartum annum professionem à se priùs factam, ratam habuerit, eum ad eamdem vel ad aliam religionem transire compellas.

SUMMARIUM.

1 *Professus tacitè, an censeatur qui ante annum decimum sextum ignorans defectum ætatis expressum professionem emisit; & posteà credens suam professionem validam in Monasterio per plures annos in habitu regulari absque reclamatione perseveravit & n. seq. usque in finem.*
2 *Ignorantiæ præsumptio non prodesi nisi allegetur.*
3 *Professio tacita inducitur per delationem annalem habitûs indistincti, licèt præcesserit expressa irrita, absque eo quòd probetur scientia nullitatis professionis expressæ.*
4 *Ignorantia nullitatis professionis expressa, an tacitam professionem excludat.*
5 *Professio tacita necessariò requirit consensum profitentis & n.* 19.
6 *Actus censetur factus in executionem obligationis præcedentis.*
7 *Errantis & ignorantis nullus est consensus & n.* 21. & 41.
8 *Professio expressè emissa ab eo qui falsò opinabatur se jam esse professum, an valeat & n.* 42.
9 *Votum denuò factum propter dubium validitatis prioris voti, an obliget & n.* 13. & 42.
Matrimonii confirmatio à principio invalidi, an requirat certam notitiam amotionis obstaculi, ibidem & n. 46.
10 *Matrimonium contractum cum ancilla ignoranter, eò viro ignorante, manumissâ, non convalescit per copulam subsequentem & n.* 26.
11 *Actus continuatus censetur unus per relationem ad principium sui temporis.*
12 *Ratihabitio actûs invalidi, an requirat scientiam nullitatis cum qualitatibus & voluntatem eam sanandi & n.* 41.
13 *Approbare & credere esse validum, in quo differant.*

protestatio, manifestum est numquam admitti contra præsumptionem juris, & de jure, ut declarat Menoch. in contrarium allegatus *lib. 1. præsumpt. 65. colligitur*, ex gloss. & aliis suprà citatis. Et eò magis, quia text. in Clem. *Eos de Regul.* non utitur verbis præsumptionem importantibus, & legem novam inducentibus. (Eos inquit, qui deinceps in discretionis constituti ætate novitiorum habitum in aliqua religione per annum portaverint, hoc ipso religionem illam decernimus esse professos,) ponderando verba *deinceps, hoc ipso & decernimus*, & hoc esse statutum Papæ, quod pro veritate habetur, dicit Vitalin, *hic n.* 39.

41 Nec videntur obstare adducta in contrarium quoniam innituntur huic fundamento, quòd credens se esse legitimè professum, errat, ideòque non habet consensum, qui necessariò ad tacitam professionem requiritur. Ad quod patet responsio ex supradictis, procedit enim aut in errore, seu ignorantia antecedenti, id est ejus rei, quam quis non fecisset si sciviset, aut in errore, seu ignorantia concomitante, quæ versatur principaliter circa rem, de qua agitur, ut superiùs explicavimus ex mente D. Thom. & aliorum, & ad has duas species erroris, & ignorantiæ spectant regulæ illæ, quòd errantis non sit consensus, nihilque magis sit contrarium consensui, quàm error, quòd dolus dans causam contractui vitiet contractum, quòd falsa causa non obliget profitentem, quòd ratum haberi non possit quod ignoratur, &
42 aliæ id genus. Undè etiam patet opiniones recentiorum quod consentiens, aut vovens sub credulitate valoris prioris Matrimonii, aut voti non obligetur ex secundo, non posse defendi nisi in casu, in quo ignorantia esset antecedens, id est, si vovens sciviset se nulliter voviße, iterùm non voviset, & idem dicendum in Matrimonio.

Doctrina verò Cardinalis Cajet. 2. 2. *quæst.* 89. *art.* 5. in qua Navarr. præcipuè se fundat, si diligenter expendatur, non videtur obstare huic conclusioni, nam qui votum nulliter emisit, si millies intendit illud adimplere credens esse validum, non propterea, ut ait Cajet. censetur, coram Deo ratificare; quod est verissimum, quia nullibi cavetur, ut executio voti præcedentis novum votum inducat, cùm aliud sit vovere, aliud votum adimplere, secundum Cajet. *ibid.* At secùs est in professione, quia jura decernunt, ut qui fecit professionem nullam, si posteà deferat habitum indistinctum per annum, præsumatur veraciter esse professus, ut in dict. *c.* 1. *de Regul. in 6.* Non licet igitur arguere, qui exequitur votum credens esse validum non censetur denuò vovere, ergò & qui defert habitum regularem per annum credens suam professionem esse validam, non censetur denuò profiteri; quia in hoc secundo casu sacri Canones novam professionem inducunt, cùm tamen non inducant novum votum per executionem voti præcedentis. Imò ratio Cajet. concludit etiam in eo, qui scit & considerat votum suum fuisse nullum, adhuc enim non censetur denuò vovere ex eo quòd votum servet, cùm adimplere votum non sit vovere, & tamen diversum est in professione, nemo enim negat quin professus nulliter, si sciens nullitatem suæ professionis perseveret per annum in religione, efficiatur tacitè professus; de hoc enim est casus apertus in dict. *c.* 1. Ac præterea Cajetanus loquitur in foro conscientiæ, ut patet in illis verbis. Non propterea coram Deo ratificavit; itaque etiam se ipsum explicat Navarr. *in c. Statuimus, n.* 72. *vers. Quod est verum & num.* 75. *vers. quoniam autem, & in dict. cons.* 23. *num.* 2. *& cons.* 89. *vers. Hoc certum esse videtur* quoad forum conscientiæ & coram Deo, qui omnia novit, & nihil ignorat, Licet rationes supra adductæ pro hac parte concludant tam quoad Deum, & in foro animæ, quàm quoad Ecclesiam & in foro judiciali. Silvester autem est potiùs pro hac sententia, dum ait, is qui credit se esse obligatum ad votum, si illud ratificet aliàs non ratificaturus, non tenetur ad illud, verba enim illa, aliàs non ratificaturus, à contrario innuunt, ut si aliàs ratificaturus esset, obligaretur ex ratificatione.

Atque ex his omnibus satis liquet posteriorem hanc sententiam, etsi autoritatibus ferè destitutam, solidioribus tamen rationibus, ac juribus esse munitam, atque armatam, sed quatenus esset solum dubia, videtur tamen valdè è re esse ut eam amplectatur Sacr. Congreg. ad pacem, & quietem in religionibus conservandam, quemadmodum hactenus visa est eam tacitè amplexa fuisse, cùm ad hæc usque tempora hanc ignorantiæ exceptionem numquam admiserit in casibus contingentibus, ob quam quidem rationem credendum est Sacros Canones noluisse hanc exceptionem ignorantiæ contra tacitam professionem admitti posse. Quod colligitur ex duplici consideratione. Prima est quòd etsi passim apud Canones reperiatur tacitam professionem induci per lapsum unius anni, cum habitûs indistincti delatione, etiamsi præcesserit expressa professio irrita, nullibi tamen habetur mentio scientiæ nullitatis dictæ professionis & tamen non est verisimile, ut hoc requisitum si necessarium fuisset, prætermissum fuisset à Sacris Canonibus, aut ignorantia numquam fuerit allegata. Et mirum est etiam quòd de scientia hujusmodi nullus ex Doctoribus, quos vidimus quidquid tetigerit ante tempora Navarri. Quòd ferè nos cogit credere hanc exceptionem ignorantiæ nullatenus esse Sacris Canonibus consentaneam. Neque dicatur ideò nec Canones, nec Doctores hanc quæstionem olim tetegisse quia ante decretum Concilii Tridentini in *c.* 15. *sess.* 25. *de Regul.* 43
professio emissa ante ætatem legitimam, vel annum probationis expletum non erat nulla; imò enim de jure communi nulla erat professio facta ante decimumquartum annum, ut est textus expressus hìc, & supra in *c. ad nostram*, & hìc Abb. *in* 1. *&* 4. *not. & in c. Cum simus, infrà eodem in c.* 1. *eod. tit. in* 6. *& in can.* 1. *& can. Illud autem*, 20. *quæst.* 1. & simi-
44 liter professio facta ante annum probationis in omnibus religionibus Mendicantium, etiam ante Concilium, nulla erat, ut constat ex *c. Non solum & cap. Constitutionem, de Reg. in* 6. Itaque hæc objectio non tollit vires primæ considerationis superiùs factæ; nempè quod Canones, aut Doctores fecissent utique mentionem de hujusmodi scientia, si illa tuisset necessaria.

Secunda consideratio est, quia Sacri Canones contra præ-
45 sumptionem tacitæ professionis noluerunt admitti posse probationem quod professus non habuerit animum & consensum profitendi, ut probatur in *c. quod interrogasti* 27. *dist.* ubi mulier quæ velum regulare suscepit & finxit se sub eodem velamine sanctimonialem esse, prohibetur nubere & cogitur in Monasterio perseverare, & in *c. vidua de Regular.* ubi mulier quæ sacrum velamen assumpsit, si velit probare se illud non assumpsisse animo profitendi, non auditur. Quod etiam ducto argumento à Matrimonio carnali ad spirituale efficaciter probat text. in *c. Ad id quod de sponsal.* his verbis. *Quamvis undecim annos habens ab initio invita fuisset ei tradita & renitens; tamen quia post modum per annum & dimidium sibi cohabitans consensisse videtur, ad ipsum est cogenda redire, nec de cætero recipiendi sunt testes, si quos memorata mulier ad probandum quod consenserit ad eumdem nominaverit producendos cùm mora tanti temporis ejusmodi probationem excludat.* Si ergò contra hanc præsumptionem Canones noluerunt admitti posse probationem defectûs consensûs; credendum est ut similiter noluerint admitti posse probationem ignorantiæ. Nam propter quod est unum quodque & illud magis, Auth. *Multò magis*, C. *de Sacros. Eccles.* Probatio autem ignorantiæ si admitteretur, utique admitteretur propter defectum consensûs, quem præsupponit. In tantùm enim potest impedire ignorantia professionem, in quantùm excludit voluntarium. Sed probatio ipsius defectûs consensûs non admittitur contra præsumptionem tacitæ professionis, ut probatum est, ergò longè minùs probatio ignorantiæ. Facit text. in *l. Quæ sub conditione*, §. *Si quis, ff. de condit. instit. & in* §. *Est tamen casus, insit. de hæred. instit. & c. cum quid una via de reg. jur. in* 6

Ad extremum hanc sententiam in fortioribus terminis videtur sequi Innocentius in *c. Consuluit, de convers. conjug.* 46
ubi ait votum, quod vir uxore sua vivente & contradicente ingrediendo Monasterium emisit & non valuit, postea fuisse solemnizatum ex perseverantia in Monasterio post mortem uxoris, nec requiri ad hoc ut sciverit mortem uxoris & posteà in Monasterio remanserit, sed sufficere ut mortua sit & rationem dicit esse, quia separando se ab uxore, sive invita juxta *c. quidam, de convers. conjug.* sive voluntaria, ut in *c. ex parte, eod. tit.* semper præsumitur velle mutare sæculum Et ex quo tale propositum habet, per habitûs susceptionem esset solemnizatum votum, nisi uxor impediret, *c. consulti infra eod.* Ergò sublato impedimento uxoris, statim primo momento post mortem ejus votum solemnizatur. Reddit etiam aliam rationem, quia ad hoc ut votum valeat, non requiritur scientia, vel opinio, sed rei veritas, *capit. placet, de convers. conjugat.* Et quamvis in fine Innoc. subdat aliis videri & fortè melius quod non solemnizetur votum illius, qui ignorans mortem uxoris perseveravit in Monasterio, ut de Matrimonio carnali idem scripsit in *c.* 1. *de eo qui dux. in matrim.* tamen primam opinionem simpliciter tenet in d. *c. quidam de convers. conjug. n.* 2. in qua etiam residet hìc Joan. de Anania *in fin.* eamque expresè aprobat Abb. in d. *c. Consuluit n.* 3. dicens professionem à viro nulliter emissam, uxore contradicente, vel dissimulante, aut ignorante incontinenti post mortem uxoris fuisse validatam etiamsi vir illius mortem ignoraverit, quia intrans religionem semper videtur intrasse animo serviendi Deo & mutandi vitam. Undè incontinenti quando fuit sublatum obstaculum post mortem uxoris, remaret professio sua valida, quia contrahens cum secunda habet semper animum depravatum & non intendit matrimonialiter consentire, sed potiùs secundam decipere. Undè iste consensus est illegitimus, nec propriè dicitur consensus, sed dissensus. Aliud est in ingrediente religionem, quia semper habet animum mutandi vitam, ut hìc per eum. Si igitur professio illa sublato impedimento, etiam viro ignorante, convalidatur incontinenti ex momentanea perseverantia in Monasterio; multò magis censeri debet convalidari professio in casu nostro, in quo post sublatum impedimentum ætatis supponimus pro-

fessum perseverasse in religione per plures annos cum delatione habitûs indistincti.

Novissimè hanc sententiam secuti sunt Domini de Rota *in causa Meten. Professionis* 2. *Junii* 1636. coram Carillo in hæc verba, (Nec etiam obstat, quòd ad ratificandam professionem tacitam desumptam ex pluribus actibus factis per Pepinam in dicto Monasterio, requiritur ut ipsa sciverit nullitatem professionis præcedentis, aliter verò ex permanentia in Monasterio non censetur inducta ratificatio professionis, Cajetan. *in* 2. 2. *quæst.* 189. *art.* 5. Navarr. *cons.* 28. *number* 7. *& cons.* 89. *numer.* 3. *de regular. & in Manual. c.* 12. *n.* 71. Et in puncto de Moniali in civitate Meten quod non censeatur ratificasse professionem sine scientia dictæ nullitatis, Rota *decis.* 179. *n.* 6. *& decis.* 307. *n.* 5. *parte* 4. *resent.* quia prædictam doctrinam uti non tutam Sac. Congregatio Concil. non amplectitur; sed potiùs contrarium pluries declaravit veluti die 13. Januarii 1583. & die 28. Augusti 1621. in alia Romana inhærendo declarationibus aliàs factis censuit Joannem Petrum esse tacitè professum, & religioni adstrictum, etiamsi non probetur ipsum habuisse scientiam individuam nullitatis professionis expresæ ab eo priùs emissæ. Quas declarationes Sac. Concil. S. D. N. Urbanus VIII. observari mandavit proprio Februarii 1631. in una Romana nullitatis professionis.) Hæc hìc, & mox subjiciuntur aliqua ex fundamentis superiùs relatis.

47 Hactenùs promiscuè egimus de ignorantia nullitatis professionis tam quoad religionem, quàm quoad professum. Rationes enim, & fundamenta omnia, quibus probatum est per hujusmodi ignorantiam non impediri professionem tacitam, æquè valent, sive ignorantia deducatur ex parte professi, sive ex parte religionis. Verumtamen cùm ignorantia ex parte religionis deducitur, longè minor est difficultas; quia professio nulla ob impedimentum ætatis, seu aliam ob causam cessante impedimento convalidatur ob solam ratificationem professi, nec requiritur nova acceptatio religionis, ut constat ex *c. Cum virum, infra eodem* hìc, *præsertim si ratihabitione secuta etsi eam quandoque contradixisse constiterit, ex c.* 1. *eod. tit. lib.* 6. hìc, seu professionem à se prius factam ratam expresè habeat, ex *cap.* 1. *supra quod met. cau.* in illis verbis, *Si legitimè probatum fuerit prædictam mulierem, &c.* Quod fecit postmodum ratum habuisse, ipsam ad religionem redire compellatis. Quibus juribus constat solam ratihabitionem professi desiderari ad hoc, ut professio nulliter facta efficiatur valida, atque ita censent Navarr. *cons.* 35. *n.* 3. *& cons.* 46. *n.* 2. *de Regul. in prima edit. & in* 2. *cons.* 27. *n.* 2. *& cons.* 28. *n.* 3. Undè parum refert an ignorantia nullitatis Professionis expresæ impediat ratificationem religionis, nec ne, cùm ea ratificatio ex parte religionis non requiratur, & quatenus requireretur, tamen Summi Pontifices tanquam suprema Ordinum Regularium capita, *cap. Exiit*, §. *Ad hæc cum fratres, de verb. signf. lib.* 6. voluerunt eam supplere, admittendo professionem illam per solam ratihabitionem professi, ut religionum paci, & tranquillitati consu-
48 lerent. Præterea si requireretur scientia dictæ nullitatis, utique requiretur non solùm in Superiore Monasterii, sed etiam in illis de Capitulo, ad quos pertinet novitios ad professionem admittere. Creatio enim Monachorum de jure simul spectat ad Abbatem & Capitulum, & requiritur saltem consensus majoris partis Capituli, ut notatur in *cap. final. de Regul. lib.* 6. atque ita si unus tantùm ignorasset nullitatem professionis expressæ, & ex ejus voto major pars Capituli integraretur, hoc satis esset ad excludendam tacitam professionem, deficeret enim consensus, & votum unius necessarium ad professionem recipiendam. Quod esset maximè absurdum, quia hoc modo esset inventa via prorsus tollendi tacitam professionem, ubi præcessit expresse nulla. Denique ex abundanti est ignorantia etiam unius ex Capitularibus tacitam professionem impediret, tamen Superiores regulares hujusmodi ignorantiam allegare volentes nullatenus videntur audiendi, nam cùm ex decreto Concil. Trident. *cap.* 15. *sess.*
25. *de Regular.* prohibente quemquam ad professionem admittere ante decimumsextum ætatis annum expletum, & ex 49
institutis suorum Ordinum, & Constitutionibus Apostolicis præsertim Clementis VIII. teneantur sub gravibus pœnis diligenter inquirere, ac nosse ætatem cujusque Novitii, utique audiendi non sunt allegantes ignorantiam ejus rei, quam omninò tenentur ex officio inquirere, *cap. Ad falsariorum, de crim. fals.* Gemin. *in cap. In memoriam, col.* 2. 19. *distinct.* Jas. *in l. Si res obligata, post n.* 40. *vers. Secundo notabiliter limita, ratione num* 41. *delegat.* 1. ubi ait, cùm quis tenetur offic. indagare factum alienum, tunc præsumitur illud scire, nec toleratur ignorantia, alios refert Menoch. *lib.* 6. *præsumpt.* 22. *n.* 66.

DE REGULARIBUS

Clemens III.

CAPUT XII.

CUm virum: & infrà. Utrùm ea, quæ infra discretionis annos, à parentibus Monasterio tradita, habitum religionis induens, benedictionem accepit, & exiens postmodum se cuidam militi copulavit, ad Monasterium redire cogatur, Consultationi tuæ taliter respondemus, quòd cùm juxta Concilii Toletani censuram, Monachum aut paterna devotio, aut propria professio faciat: quicquid horum fuerit alligatum, tenebit, revertendi ad sæculum aditu pœnitùs interdicto. Non enim videtur illa Monasticæ professionis à se posse jugum excutere, cùm eam non constet evidenter contradixisse, cùm benedictionem accepit, quam non nisi in ætate discretionis recipiunt, quæ velantur, præsertim si ratihabitione secuta (& si eam quandoque contradixisse constiterit) quod ante gestum fuerat, roboratur. Nec obloquitur, quòd de prædecessoris nostri Leonis Papæ constitutione per contrarium sensum sumitur, ut puellæ, quæ coactæ parentum imperio, virginitatis habitum susceperunt, ipsum possint sine prævaricatione deserere, cùm de ea rectè possit intelligi, quæ in ætate nubili noscitur constituta, tunc enim quia liberum habet arbitrium in electione propositi, sequi parentum non cogitur voluntatem.

pedire consensum & causare involuntarium, in quantùm privat ea cognitione, prærequiritur ad voluntarium; ad volendum autem prærequiritur cognitio rei, quæ volenda est. Undè non omnis ignorantia, aut error impedit consensum, sed tantùm ignorantia, aut error illius rei, quæ agitur, ut docet illic D. Thom. & explicat Bart. *in l. Si per errorem ff. de juris dict. omn. judic.*

22 Hæc autem ignorantia aut error, (& in hoc videtur consistere tota vis præsentis disputationis :) duplex est, nam aut est ignorantia ejus rei, quam homo nollet, si sciret aut est ignorantia ejus rei, quam nihilominùs vellet etiamsi sciret. Ignorantia & error primæ speciei, quæ à D. Thoma & Theologis appellatur antecedens, causat simpliciter & absolutè involuntarium, ut si quis credens uxorem ducere Sejam ducat Mæviam & hic error si sit cum dolo, à Jurisperitis dicitur dolus dans causam contractui, eò quod si is dolus abfuisset, contractus initus non fuisset, ut *l. Elegantei, ff. de dolo.* Ignorantia verò & error secundæ speciei, id est illius rei, quam quis vellet etiamsi sciret, quæ à Theologis appellatur ignorantia concomitans, non facit simpliciter involuntarium, quia non causat aliquid contra voluntatem. Sed quia aliquandò facit non voluntarium negativè; atque ita excludit consensum, ideò distinguendum est, nam aut ignorantia concomitans versatur directè circa rem, de qua agitur & tunc quamvis non faciat absolutè involuntarium, tamen nec facit voluntarium positivè, quia non potest esse actu volitum

23 quod est ignoratum, cùm voluntas non feratur nisi in præcognitum, secundum Aristot. 3. *de Anima Commen.* 39. Sed tantùm causat non voluntarium negativè, id est, efficit ut non sit actus, & consensus voluntarius positivè. Exemplum patet in eo, qui volens contrahere Matrimonium cum Seja contrahit quidem cum ea, sed credit eam esse Mæviam. Hic enim error est concomitans, quia si vir scivisset eam esse

24 Sejam, cum ea libentiùs contraxisset. Sed tamen quia error est directè illius rei, de qua agitur, quamvis non faciat involuntarium positivè, tollit nihilominùs consensum, qui non potest esse in re non præcognita, ideòque Matrimonium est nullum, ut patet ex relatis à Sanchez, *lib. 7. disput.* 18. *num.* 6. Aut verò ignorantia hæc concomitans versatur non directè circa rem, quæ agitur, sed circa causam illius, aut circa aliquam ejus qualitatem vel circumstantiam : & tunc cùm sit ignorantia ejus causæ vel qualitatis, quam quis vellet etiamsi sciret, numquam causat non voluntarium, nec excludit consensum ab actu principaliter gesto. Exemplum. Si quis ducat uxorem liberam credens esse servam, hic quidem consentit absolutè in Matrimonium, sed ignorat qualitatem libertatis, quam tamen si scivisset utique libentiùs Matrimonium contraxisset. Quare ignorantia dictæ qualitatis cùm sit concomitans, id est ejus rei, quam quis vellet etiam sciens & non versetur directè circa Matrimonium, sed circa illius qualitatem, nullo modo excludit consensum ab actu principaliter gesto, ideòque Matrimonium est validum, ut tenent omnes in *c. 2. & fin. de conjugat. Senior.* & inferiùs dicetur.

25 Verùm cum cognitio an ignorantia sit antecedens, vel concomitans, id est, an quis scivisset, nihilominùs factuus fuisset, nec ne, valdè obscura esset veluti pendens ex animo & voluntate hominum, ideircò juris interpretes quasdam regulas tradiderunt, ex quibus hoc facilè judicari possit absque alia probatione. Quarum quidem regularum illa est præcipua, ut quotiescumque aliquis ex actu ignoranter gesto damnum, aut ignominiam consequeretur, vel suam conditionem deteriorem efficeret; tunc non censeatur facturus fuisse si scivisset quod ignoravit, ut constat ex his quæ tradit Mantic. *de tacit. & ambig. convent. lib.* 3. *tit.* 12. *num.* 37. *& seq.* Exemplum patet in eo, qui ignoran-

26 ter duxit uxorem servam, quam putabat liberam. Hic enim si scivisset eam servam utique Matrimonium non contraxisset, quia non æquè utilè, aut honestum est ducere uxorem ancillam, vel libertinam, atque ingenuam, ut probat D. Thom. *in* 4. *dist.* 38. *quæst. unico art.* 1. Undè fit ut sublato impedimento servitutis per manumissionem Domini, quamvis vir uxorem cognoscat affectu uxorio; tamen Matrimonium non convalescat, quia vir adhuc commiscetur ei ex primo consensu nullo & erroneo, ut tradit glos. in *cap. Si quis ingenuus*, 29. *quæst.* 2. & superiùs dictum est. Eò igitur casu Matrimonium est nullum, non simpliciter ob ignorantiam, sed ob ignorantiam qualitatis, quam si vir scivisset, non contraxisset; & sic ob ignorantiam antecedentem, quæ causat simpliciter involuntarium. At verò per contrarium si ex actu ignoranter gesto quis commodum, vel honorem consequeretur, aut suam conditionem efficeret meliorem; tunc præsumitur facturus fuisse etiamsi scivisset quod ignoravit;

27 ut clarè patet in homine libero, qui contrahit Matrimonium cum libera credens eam esse servam, hic enim erat in concessione uxoris. Sed quia ex quod ipsa sit libera, non autem ancilla, conditio errantis non sit deterior. imò melior : ideò hæc ignorantia quamvis versetur circa qualitatem substantialem, id est circa conditionem servitutis : tamen non excludit consensum, cùm sit concomitans; nec vitiat Matrimonium, ut tradunt in summa *de conjug.* Goffred. *n.* 6. *&* 7. Host. *n.* 9. & sequitur Canonist. communiter *in capite secundo & finali*; & hic dixit *eodem titulo in* 1. *notab.*

Porrò ignorantia nullitatis professionis expressè non est directè ignorantia illius rei quæ agitur, id est tacitæ professionis; sed est potiùs ignorantia causæ seu actûs præcedentis. Neque enim professus ignorat se deferre habitum indistinctum & perseverare in religione per spatium unius anni. Ex quibus actibus Sacri Canones eliciunt consensum præsumptum ad tacitam professionem inducendam; sed tantùm ignorat validitatem alterius professionis quæ multò ante præcessit, credens eam fuisse validam; cùm tamen irrita fuerit, quod paret manifestè, quia etiam positâ ignorantiâ nullitatis professionis expressæ, est tamen possibilis consensus professionis tacitæ; nihil enim prohibet quin aliquis præscindendo, ab omni consi- 28
deratione præcedentis obligationis possit, si velit, se iterùm Deo obligare per novum consensum positivum, quamvis credat se jam esse obligatum. Ergò hæc ignorantia non versatur circa novam professionem, quia aliàs quoad eam consensus non esset possibilis; cùm non præcognitum non possit esse volitum, quod clariùs adhuc patet exemplo Matrimonii; nam ubi duo contrahunt Matrimonium nulliter, si cessante impedimento iterùm consentiant affectu uxorio, utique Matrimonium convalescit, quamvis conjuges credant illud ab initio fuisse validum, dummodò tamen si nullitatem scivissent, æquè libenter contraxissent, ut censet Rosel. in verbo *Matrimonium n.* 5. Silvester verbo *Matrimonium* 4. *q.* 10. Navar. in summa Hispan. *c.* 22. *n.* 76. & alii recentiores. Et similiter si vir fictè uxorem ducat & posteà affectu maritali eam cognoscat, Matrimonium fit validum, etiamsi uxor ignoret Matrimonium ab initio fuisse irritum & perseveret in primo consensu erroneo, ut post alios tradit Sanchez *lib.* 2. *disput.* 32. *per totam.* Idem probatur ex theorica Romani *cons.* 517. *n.* 13. vers. *Secùs verò* & Alex. *cons.* 22. *n.* 3. *&* 4. *lib.* 5. 29
ubi censent actum factum ex causa erronea, puta ab eo qui falsò putabat se teneri; ita demùm esse nullum, si ille casu quo scivisset se non teneri, actum non fecisset; aliàs verò si fuisset facturus etiamsi scivisset se non teneri, valere actum quia non præsumitur ille motus ex illa causa erronea. Patet ergò errorem ejus qui tacitè profitetur ob hanc causam, quia credit se jam esse alligatum religioni, non esse errorem in tacita professione; sed potiùs in causa illius. Et idem est quod alii Doctores dicunt actum gestum ex falsa causa ita demum esse nullum, si illa causa sit finalis; id est fine qua actus gestus non fuisset, ut tradit post alios Mantica *de tacit. lib.* 3. *tit.* 12. *n.* 22. *& seq. & n.* 34. *usque in finem.* Aliàs enim error in causa se obligandi, puta quia quis credit se jam esse obligatum; & non est, non excludit consensum, ut per eumdem Manticam *lib.* 19. *tit.* 3. *n.* 12. Et hinc fit ut si ego credam Titium emisse librum nomine meo, quem tamen ipse non emerat aut nulliter emerat & ratam habeam hujusmodi emptionem; si posteà Titius nomine meo validè emat librum, valet secunda emptio nonobstante ignorantiâ nullitatis præcedentis; idque ex conjectura voluntatis, quia qui ratam habuit emptionem credens eam suo nomine facta eodem modo ratam habuisset, si scivisset eam nulliter factam fuisse, ut post alios tradit Alex. qui plura exempla his similia congerit *in cons.* 146. *n.* 10. *&* 11. *lib.* 5. Ideòque Gemin. *cons.* 119. *n.* 10. respondit etiam ex falsa causa aliquem obligari religioni, ubi constat de intentione profitentis; & est de hoc textus ad lit- 30
teram *in c. ex parte de converf. conjug.* ex quibus omnibus in compendium redactis videtur concludenter probatum professionem factam ex falsa causa; id est quia quis putabat, se jam esse astrictum religioni, non esse nullam, cùm non sit ignorantia rei quæ agitur; sed ignorantia in causa se obligandi, dummodò tamen hæc ignorantia sit concomitans, id est si professus scivisset nullitatem suæ professionis, adhuc tamen in religione perseveraffet.

His igitur præcognitis, solutio quæstionis videtur pendere 31
ex inspectione, an professus etiam cognità professionis nullitate, verisimiliter tamen perseveraffet nec ne in religione. Nam si constiterit eum perseveraturum fuisse, constabit etiam illius errorem & ignorantiam fuisse concomitantem; ideòque tanquam ignorantiam non ejus rei quæ agitur, id est tacitæ professionis; sed causæ illius seu alterius actûs præcedentis, 32
minimè potuisse excludere voluntarium à tacita professione.

Pluribus autem probari potest eum verisimiliter perseveraturum fuisse. Et primò qui fecit professionem expressam : licèt nulliter ob ætatis impedimentum, jam expressè declaravit se velle efficaciter alligari religioni; mens enim & voluntas declaratur etiam ex actu nulliter gesto, lege fin. & hic Bart. *ff. de reb. cor.* Hujus autem voluntatis mutatio non præsumitur nisi probetur, lege *Eum qui, ff. de probat.* etiamsi voluntas ab initio fuerit nulla, quia nihilominùs præsumitur durare, Feder. de Sen. *cons.* 194. *In dubiis Matrimonialibus in princ.* Calder. *cons.* 461. *aliàs* 4. *de sponsal. in fine*, ubi quod

quod Matrimonium impuberum convalidatur si contrahentes pervenerint ad ætatem legitimam, licèt ex Matrimonio servitus Conjugalis inducatur, quia voluntas durare præsumitur. *Alex. cons.* 146. *In causa n.* 16. *lib.* 5. ubi quod voluntas contrahentis Matrimonium : licèt nulliter, non præsumitur mutata nisi à die quo apparet mutata; & ideò ratificatio absentis ante mutationem convalidat Matrimonium & in terminis professionis notat glossa *in c.* 1. in verbo *Non timore, suprà quod met. caus.* Quod procedit etiamsi longum tempus elapsum fuerit, lege *Sancimus*, ubi Jason. *in* 3. *not. cod. de testam.* & tradit post alios Menoch. *lib. 6. præsumpt.* 37. *n.* 28. Siquidem nihil est quod persuadeat semel professum à proposito religionis voluisse recedere; neque enim ut supponitur in dubio unquam reclamavit, imò plures actus gessit indicantes continuationem ejusdem voluntatis, quales sunt delatio habitûs indistincti, actus professorum & plurium annorum perseverantia. Quid ergò cogit nos pronunciare, si is scivisset nullitatem professionis, non perseveraffet ? Quippè is qui ante annum, quantùm in se fuit, validè profiteri voluit : quamvis non esset priùs religioni alligatus, cur elapso anno validè non profiteretur, cùm medio tempore nihil gesserit in contrarium, imò plura fecerit quæ ostendunt propositi perseverantiam. Dicenti ergò voluntatem mutatam, onus probandi incumbit juxta textum in dicta lege *Eum qui*; atque ita in specie de Monacho tradit Menoch. *dictâ præsumptione* 37. *numero sexto* & Dec. *in c. in præsentia numero* 284. *de probat.*.

33 Sed objicies primò. Professus cùm primùm scivit se non esse obligatum religioni, reclamavit. Ergò præsumitur idem facturus fuisse si anteà hoc scivisset; cùm ex facto subsecuto animus præcedens declaretur, *c. conflat* & hic glossa in verbo *Si statim* 1. *quæstione primâ, capite Pervenit*; & hic glossa prima 18. *distinctione*, glossa prima *in cap. Quod autem* 22. *q.* 2.

At respondetur hoc casu magis attendendum esse initium voluntatis & terminum à quo, quàm finem & terminum ad quem. Tum quia præsumitur quis perrexisse in eadem voluntate usque ad diem mutationis, ut dictum est suprà proximè. Tum quia ex delatione habitûs annali jus elicit consensum necessarium ad tacitam professionem præsumptione juris & de jure, ut inferiùs dicetur. Reclamatio autem subsequens habet juris resistentiam, undè consensus præstitus ab initio magis influit in perseverantiam voluntatis quàm influat reclamatio subsequens in mutationem ejusdem voluntatis. Præsertim, quia continuatio sequitur immediatè post consensum ab initio præstitum; reclamatio autem multò post. Quo casu magis 34
urget præsumptio perseverantiæ, ut declarat Menoch. *dictâ præsumpt.* 37. *n.* 9. Deindè respondetur reclamationem post perseverantiam annalem in religione non esse attendendam, quia res non est ampliùs integra; eo enim ipso quòd completus est annus post professionem expressam, nullam, Canones inducunt professionem tacitam, *c.* 1. *in princ. de reg. lib.* 6. undè reclamatio subsequens tempore inhabili non fluit in voluntatem antecedentem, ut patet ex notatis per glossam & Doctores *in c. Publicato de elect.* Cùm enim actus tacitæ professionis inter professum & religionem fit ultrò citròque obligatorius ut notatur *in c. Porrectum infra eodem* : mutatio voluntatis professi, re non ampliùs integrâ, nihil prodest; quia nemini licet mutare voluntatem in detrimentum alterius, lege *Sicut, cod. de act. & oblig.* & declarat *loc. cit.* Menoch. *n.* 31.

35 Objicies secundò. Quotiescumque error talis est, ut si verum esset quod redditur per errorem, nota esset obligatio ad aliquid agendum; tunc qui fecit, præsumitur non facturus si scivisset, text. est in *l. Si cum te, ff. de fact.* ubi falsò existimans se debere legatum Titio & ideò mandans debitori suo ut ei solvat, sibi non præjudicat.

36 Sed hoc objectum tollitur, quia non procedit in obligatione, quæ fit per solemnem professionem. Undè major quamvis dolo seductus restituatur, tamen si per dolum & circumventionem inducatur ad profitendum, non restituitur, secundum, glos. in *c. Cùm dilectus, in ver. Ad fatuitatem, suprà Quod met. caus. In spiritualibus*, inquit *non habet locum in integrum restitutio, quia non videntur decepti qui meliorem vitam elegerunt*, & Abb. ibi ait illum esse dolum bonum & jura non subvenire nisi contra dolum malum & in *cap. Cùm virum, nu.* 6. *infra eod.* ubi ait : (Respectu professionis non potest dici minor deceptus, vel læsus, cùm serviat ei cui servire regnare est. Undè fit ut quamvis dolus dans causam contractui faciat involuntarium, tamen non contractus sit nullus; secùs tamen fit in professione, ut est textus expressus in *cap. Constituit*, 20. *qu.* 3) & tradunt glos. & 37
Abb. *locis citatis.* & eodem modo quamvis credens se teneri, si solvat, possit solutum repetere condictione indebiti, *l.* 1. *& per tot. ff. de condict. in deb.* hoc tamen non procedit si error causetur à pietate, ut est textus singularis in *l. Cùm his* §. *penult. ff. eod.* ubi Julianus ait, Si in ea opinione sit mulier, ut credat se pro dote obligatam, quidquid dotis nomine dederit, non repetit, sublata enim falsa opinione, relinquitur pietatis causa ex qua solutum reperi non poterit atque ibi Bart. & alii notant cessare repetitionem indebiti soluti quando à pietate causatur error.

Deindè tollitur idem objectum, quia non habet locum 38
quandò præcessit actus declaratorius voluntatis, quòd quis voluerit in obligare, ut hoc casu, in quo professus jam declaravit per professionem expressam se velle obligare se religioni. Tunc enim quamvis ex novo actu, id est ex perseverantia annali inducatur obligatio; tamen quia obligatio illa non est præter ejus intentionem, non facit, quominùs ipse præsumatur voluisse tacitè profiteri, ut declarat Alex. *cons.* 146. *num.* 13. *lib.* 5. Idque patet exemplo Matrimonii carnalis; in quo ignorantia nullitatis Matrimonii præcedentis non impedit quin conjuges obligentur per novum consensum, quotiescumque si nullitatem scivissent, nihilominùs contraxissent, ut superiùs dictum est.

Objicies tertiò. Quamvis professus verisimiliter in reli- 39
gione perseveraffet, etiamsi scivisset nullitatem suæ professionis & sic illius ignorantia censeatur concomitans & non exclusiva consensûs : tamen id procedit ex verisimilitudinibus ac præsumptionibus Ideircò enim Doctores quasdam constituerunt regulas, quibus hujusmodi verisimilis consensus deprehendi possit, ut superiùs diximus. Undè nihil vetat quin hæc præsumptio tolli possit contrariis conjecturis & argumentis, idque tam ex parte religionis, quàm Professi : Ponamus enim novitium durante anno probationis quando adhuc expelli poterat, probè se gessisse, sed post emissam professionem expressam, quam credit validam, sublato expultionis metu, illicò apparuisse discolum, & inobedientem & religiosæ pacis turbatorem, atque ita veluti incorrigibilem perseveraffe integro anno, undè jura eliciunt præsumptionem consensûs ad tacitam professionem inducendam. Certè si religio scivisset illius professionem expressam fuisse nullam, verisimiliter non perrexisset eum in religione retinere, sed potiùs è Monasterio ejecisset cognitis illius moribus, ad quos probandos tempus probationis à SS. Patribus indultum est, juxta *c. Ad Apostolicam, infra eod.* E converso ponamus Superiorem regularem infra annum probationis, quando novitius ad sæculum adhuc redire poterat, cum eo blandè ac benignè egisse, sed postquam credidit religioni alligatum per expressam professionem, rigidè, atque indirectè tractasse, eumque omnibus regulæ austeritatibus exercuisse, adeò ut sic professus pluribus signis & argumentis ostenderit se pœnituisse antecedentis professionis, cùm in subsidium fragilitatis humanæ spatium probationis fuerit regulariter institutum, ut & novitius regulæ austeritatem experiatur *c. Non solum, de regular. in* 6. *& d. c. Ad Apostolicam*, (quod superioribus annis contigit in quibusdam religiosis, qui novitium valdè divitem exquisitis illecebris, ac blandimentis saccarro, ac mellè nutriebant, sed post emissam possessionem tam severè tractaverunt ut suam prioris propositi pœnituerit, licèt sero ac re non integrâ) certè ex hoc liquidò apparebit sic professum si nullitatem suæ professionis scivisset, in religione non fuisse perseveraturum & sic illius errorem antecedentem fuisse, & non concomitantem.

Verum hæc objectio tollitur, quia postquam nulliter professus in legitima ætate constitutus per annum absque reclamatione perseveravit in religione, ut supponitur in dubio, posteà nec ipse, nec superior religionis admitti possunt ad probandum defectum consensus in tacita professione ad præscriptum sacrorum Canonum inducta. Ratio est, quia præsumptio taciti consensûs, quæ elicitur ex perseverantia annali cum delatione habitûs indistincti in religione post legitimam ætatem est juris & de jure, ita ut non admittat probationem in contrarium; quod constat ex verbis dict. *cap.* 1. *de Regular. in* 6. hic *quia verò post decimumquartum annum habitum religionis assumserit, si per annum illum gesserit, ex tunc Religionem assumptam præsumitur veraciter esse professus*, & tradit glos. in *cap. Ex parte in ver. Per annum, infr. eod.* *Qui ergò*, inquit, *post annum remanet in habitu monachali, & non reclamat, intelligitur tunc ipso facto tacitè vovere, undè posteà exire non potest, imò compellitur expressè profiteri, & hæc est præsumptio juris & de jure, ita quod non admittatur probatio in contrarium, ex quo nulla præcessit protestatio.* Hæc glos. atque idem tradunt in dict. *cap.* 1. Joan. Monach. *in ver. Præsumitur*, Prob. *in addit.* Gemin & Anchar. & sequuntur alii communiter in d. *cap. Ex parte*, Præsertim verò quia quando superior, vel professus petunt se admitti ad probandum se non præstitisse consensum tacitæ professioni propter ignorantiam nullitatis professionis expressæ, hæc probatio propriè dicitur directa, quia Canones ex delatione habitûs annali eliciunt consensum, & ipsi intendunt probare hunc consensum non intercessisse, atque ita non agitur de probatione defectûs alicujus qualitatis ad tacitam professionem requisitæ, quæ dicitur probatio indirecta, sed ipsius consensûs, quæ professio tacita à jure substantialiter inducitur. Hanc autem directam probationem nisi præcesserit

Vovens ante pubertatem, si post pubertatem votum ratificet credens esse validum, an obligetur coram Deo. Ibid. n. 42.

14 Ordinatus per metum, si ordinem exerceat ignorans nullitatem, an censeatur ratificare.

15 Donatum Monasterio ob causam erroneam validitatis professionis potest repeti.

16 Falsa causa non obligat profitentem & n. 29. & seq. & n. 41.

17 Præsumptio tacitæ professionis per delationem habitûs, annalem an admittat probationem in contrarium & n. 40.

18 Ignoranti non currit tempus.

19 Professio tacita non requirit consensum expressum, sed sufficit tacitus & præsumptus.

20 Præsumptio taciti consensûs ex delatione habitûs habet locum etiam cùm præcessit expressa professio irrita.

21 Ignorantia & error, an & quandò excludant voluntarium & n. seqq. & n. 41.

22 Ignorantia antecedens & concomitans, quæ sit.

23 Voluntas non fertur nisi in præcognitum.

24 Matrimonium contractum per errorem, an & quandò sit nullum & n. 27.

25 Ignorantia an sit antecedens vel concomitans, quibus regulis cognoscatur.

26 Matrimonium nulliter contractum, si conjuges validum credentes se commisceant, an & quandò convalescat & n. 28.

29 Actus factus ex causa erronea, an & quandò sit nullus & n. 38

30 Falsa causa obligat religioni ubi constat de intentione profitentis.

31 Professus nulliter, an præsumatur perseveraturus fuisse in religione, si nullitatem scivisset.

32 Mens & voluntas declaratur etiam ex actu nulliter gesto. Voluntatis mutatio in Monacho non præsumitur, nisi probetur. Ibidem.

33 In voluntatis perseverantia dignoscenda, magis spectatur initium quàm factum posteà subsecutum.

34 Voluntas mutari non potest re non integrâ & in præjudicium alterius.

35 Errans an præsumatur facturus fuisse, si scivisset quandò ex actu oritur obligatio & n. 38.

36 Restitutio in integrum minori seducto ad professionem non datur.

37 Solutum indebitè repeti non potest quandò à pietate causatur error.

39 Annus probationis institutus est ut religio probet mores novitii & novitius austeritatem religionis.

Præsumptio tacitæ professionis inductæ ex delatione habitûs ultra annum est juris & de jure, nec admittit probationem in contrarium. Ibidem.

43 Minor quatuordecim annis de Jure communi non obligatur religioni, nisi factus major ratum habuerit.

44 Professio facta ante annum probationis etiam de Jure communi in Ordinibus Mendicantium nulla erat.

45 Professus allegans se non habuisse animum profitendi non auditur.

46 Professio emissa, uxore contradicente, eâ mortuâ validatur, si vir per momentum temporis steterit in Monasterio: licet illius mortem ignoraverit.

47 Professio nulla convalidatur per solam ratificationem profitentis absque nova acceptatione religionis.

48 Monachorum creatio spectat ad Abbatem, & Capitulum.

49 Superiores regulares allegantes ignorantiam ætatis novitii non sunt audiendi.

S*ignificatum*. Minor quatuordecim annis profitendo non obligatur religioni, nisi factus major ratum habuerit. Hoc dicit. Sunt duæ partes. Prima ponit consultationem. Secunda responsionem, hic, *Mandamus*, & hæc distinguit, & secundum membrum prosequitur, hic, *Si autem*.

Nota primò de jure communi ad validitatem professionis regularis exigi annum ætatis decimumquartum completum. Et in hoc malitia non suplet ætatem, ut perperam putavit Hugo ad exemplum Matrimonii carnalis, *ut in cap. De illis, il secundo, de desponſ. impuber.* Cujus opinio reprobatur in hac Decretali, *& in cap. Ad nostram, supra eod.* ubi exigitur annus decimusquartus completus, seu consummatus, ut post Philipp. dicunt hic Joan. Andr. *in princ. in verb. compleverit*, & Abb. *n.* 4. & notatur *in cap. Postulasti in glos.* 1. *infra eodem.* Ratio diversitatis est, quia de majori præjudicio, seu obligatione agitur in professione, quàm in Matrimonio secundum Abbatem. Et propterea ubi est dura Congregatio Monachorum, videmus requiri plenam pubertatem, id est annum decimumoctavum, *ut in cap. Quia in insulis supra eodem.* Hodie ex decreto Concilii Tridentini *in c.* 15. *sess.* 25. *de Regular.* In quacumque religione tam virorum, quàm mulierum professio fieri non potest ante decicumsextum annum expletum, & professio antea facta est nulla. Undè quæ deciduntur in hac Decretali de minori, vel majori quatuordecim annis hodiè locum non habent nisi in minori, vel majori annis sexdecim.

Secundò nota professionem factam ante ætatem legitimam validari si major factus eam ratificaverit, & sic tractu temporis convalescit quod de jure ab initio non valuit contra regulam, *Non firmatur de regul. jur. in* 6. *& l. Quæ ab initio ff. eod.* Sed dicendum hoc casu professionem ab initio nullam non firmari ex solo cursu temporis, sed ex novo consensu post sublatum impedimentum, sed ut Butr. inquit *num.* 9. ex nova causa confirmante. Atque ita valet professio non ex tunc, sed ex nunc, ut verbis glossæ utar *hic in verb. Ratum habuerit.* Simile in *l. Observare in fin. ff. de offic. Proconſ.* Sufficit autem tacita ratificatio, quæ elicitur ex perseverantia ultra annum in monasterio cum delatione habitus regularis post ætatem legitimam, argum. *cap. Litteras, & cap. Accessit de sponſ. impuber.* & est casus formalis *in cap.* 1. *hoc cit. lib* 6. & tenet hic gloss. prælleg. Innocen. qui verbum, *ratam* exponit expressè, vel tacitè ultra tempus morando, Abb. Antiq. *circa med.* Host. *n.* 1. *in verb. Ratam*, Butr. *n.* 7. Abb. *n.* 6. & latiùs dicam infra *n.* 19. *& seq.*

1 Quæro an is qui ante annum decimumsextum ignorans defectum ætatis expressam professionem emisit, & posteà credens suam professionem validam in Monasterio per plures annos in habitu regulari absque reclamatione perseveravit, censeatur tacitè professus, nec ne.

Status quæstionis est super ignorantia non juris, sed facti, videlicet cùm ignoratur factum ipsum, hoc est defectus ætatis, ex quo nullitas professionis oritur. Pro faciliori autem dubii solutione duo casus sunt distinguendi.

Primus est cùm nec professus, nec Superior regularis deducit ignorantiam nullitatis professionis expressæ, quæritur enim an nihilominùs ut sit locus tacitæ professioni, de scientia 2
nullitatis ex parte utriusque constare debeat. Et hic primus casus parum habet difficultatis: nam etsi regulariter præsumatur ignorantia ubi scientia non probatur, *ut in cap. Præsumitur de regul. jur. in* 6. *& in l. Verius ff. de probat.* tamen hæc præsumptio allegari debet, ut est textus *in l. Si adulterium §. Idem Pollioni ff. de adulter.* & tradunt Bad. & alii relati à Menoch. *de præsumpt. lib.* 1. *præsumpt* 48. *n.* 3. *&* 4. Undè quamvis ignorantia nullitatis professionis expressæ tacitam professionem excluderet, qua de re inferiùs agetur, tamen absolutum est hanc ignorantiam non præsumi, aut non 3
prodesse nisi allegetur. Atque hæc opinio clarè probatur *in cap.* 1. *de regular. in* 6. ubi patet per delationem annalem habitûs indistincti induci tacitam professionem, licèt præcesserit expressa professio irrita. Nec ulla hic fit mentio de scientia hujus nullitatis, & idipsum constat ex hac Decretali; & alioquin oporteret in dubium revocare quàmplurimas declarationes S. Congregationis Concilii, quæ in hanc usque diem semper respondit, eos qui ante ætatem professi sunt, si post legitimam ætatem in religione per annum perseveraverint censeri tacitè professos, atque alligatos religioni, nec unquam requisivit, an scirent nullitatem professionis expressæ.

Secundus casus est, an cùm ignorantia ex parte professis, vel religionis deducitur, per eam excludatur tacita professio, 4
nec ne. Et in hac quæstione, quæ admodum gravis & difficilis est, si solùm autoritati Doctorum esset deferendum, absolutum esset posita hujusmodi ignorantia numquam posse induci tacitam professionem. Ita enim primus fortè omnium sensit Navarr. *conſ.* 23. Petrutius *n.* 2. *conſ.* 29. *Cùm de jure n.* 6. *de Regular. & conſ.* 9. *N. nobilis. Quodmet. cauſ.* atque alibi, quibus in locis quæstionem paucis absolvit, & ubique citat Cardin. Cajet. 2. 2. *quæſt.* 189. *artic.* 5. De cujus tamen doctrina inferiùs dicemus, & idem Navarr. *in manual. cap.* 12. *n.* 71. Cujus sententiam posteà secuti sunt Moderni omnes quotquot de hac materia scripserunt, & multos refert Sanchez *de Matrim. lib.* 7. *disput.* 37. *n.* 59. Imò idem sæpius probavit Rota, & præsertim *in causa Cremonen. pensionis* 5. *Martii* 1582. coram de Rubeis: cùm tamen pro contraria nullus allegetur. Sed quia juris consultum non decet moveri simpliciter Doctorum autoritatibus, sed legibus & rationum momentis, *ut cap. Ego solis* 9. *distinct.* & Sac. Congregatio Concilii hactenus semper existimavit Navarri opinionem esse valdè dubiam ideò videtur abs re non esse ut rationes utriusque sententiæ diligentiùs expendantur.

Opinio igitur Navarri nititur hoc præcipuo fundamento: 5
nam constat apud omnes ad professionem tacitè inducendam necessariò requiri consensum profitentis, ut *hic, & in cap. Sicut tenor, & cap. Consulti infra eodem. cum simil.* Is autem, qui post professionem expressam nullam per annum defert in Religione habitum regularem, duobus tantum modis potest intelligi consentire tacitæ professioni, id est aut quia intendit iterum profiteri, aut quia intendit priorem professionem ratam habere, ut patet in cap. 1. hic, *Professionem per hoc fecisse, vel si quam priùs fecerat ratam habuisse videtur*,

infra eod. lib. 6. At neutro modo videtur consentire is, qui ignorat nullitatem professionis expressæ.

6 Et quidem non primo modo; nam cùm opinetur suam professionem expressam fuisse validam, sequitur jam esse religioni alligatum, utique non intendit iterum profiteri, sed in religione perseverat tanquam professus, non tamquam professurus, censeturque habitum deferre in executionem obligationis præcedentis, argum. *lege quartâ parographo Si ab ignoto ff. de manumissa* cum similibus, ut plenè per Alexandrum *conſ.* 90. *n.* 9. *lib.* 3. & Menoch. *lib.* 3. *præsumpt.* 49. *n.* 4. & ex causa necessaria potiùs quàm voluntaria, *ut l. fin.* cum hic notat per Barr. *ff. de alim. pupillo præstand.* & per Abbat. *conſ.* 116. *in fin. lib.* 2. Atque ita pergit in primo consensu nullo & opinione erronea, quæ ad tacitam professionem non sufficit; cùm errantis, & ignorantis nullus
7 sit consensus, *l. Non idcircò Cod. de jur. & facti ignoram.* nihilque sit tam contrarium consensui, quàm error. *l. Si per errorem ff. de jurisdict. omn. judic.* cum concordan. Quin imò
8 ob hanc rationem nova professio etiam expressis verbis facta ab eo, qui ignorat nullitatem professionis præcedentis, est nulla, quia censetur fieri sub credulitate illius professionis; atque ita ex falsa causa, per quam contractus vitiatur, *l. Si divertio ff. de verbor. obligat.* & tenent relati à Sanch. *de Matrimon. lib.* 2. *disput.* 34. *n.* 2. Et ideò si quis dubio motus an votum à se emissum fuerit validum, ob id denuò voveat, non tenebitur ad votum ubi sciverit votum præcedens fuisse nullum, eo quod non censeatur habuisse absolutum vovendi animum, sed ex supositione falsa validitatis prioris voti, ut post Cordub. Manuel. & Vegam similiter tradit Sanchez
9 *disput.* 16. *n.* 7. & in Matrimonio carnali idem scripsit Anch. *in conſ.* 230. *sub n.* 3. ubi ait, ad confirmationem Matrimonii à principio invalidi inducendam propter solum temporis cursum requiri certam notitiam amotionis obstaculi præcedentis: aliàs (inquit) continuatio, & etiam copula refertur ad principium & consensum erroneum, & similiter *gloss. in cap. fin. in verb. Nec facto de conjug. servor. Pone*, inquit, *quòd ali-*
10 *quis contraxit cum ancilla ignoranter, & dominus posteà illam manumittit viro ignorante, numquid est Matrimonium? dic quòd non, quia adhuc commiscetur ei ex priori consensu qui nullus fuit*, Idem tradit gloss. *in cap.* 1. *de eo qui dux. in Matrim. in verb. Inscia*, & hic Innoc. *in fine. Nam ex consequentia*, inquit *prioris consensus videtur ignorans cognoscere*; & sequuntur ibid. Host. Joan. Andr. Butr. Cardin. & alii communiter.

Et confirmatur ex doctrina Anchar. *d. conſ.* 230. *sub nu.*
11 3. ubi sic ait: *Actus qui habet tractum successivum, & continuatum censetur unus per relationem ad principium sui temporis, l. Eum qui §. In popularibus ff. de jurejur, idcòque consensus mulieris, quæ credidit Matrimonium fuisse validum, habuit semper relationem ad principium contractûs & continuatio, & credulitas descendit ex erroneo principio, & fundamento nullo, ergò est nulla postquam trahit principium ab errore.* Hactenus Ancharanus, Et hinc est, ut in Bulla Cruciatæ, qua conceditur Commissario potestas dispensandi cum iis, qui in gradu prohibito ignoranter contraxerunt, consueverit apponi clausula infrascripta, nempè *altero impedimentum ignorante priùs de nullitate prioris consensûs certificato.* Quod indicat scientiam nullitatis esse necessariam ad hoc, ut Matrimonium novo consensu perficiatur. Ex quibus constat etiam in Matrimonio spirituali eum, qui credit se esse alligatum religioni, cùm non sit, non consentire primo modo,
12 id est non habere voluntatem iterùm profitendi. Sed nec potest censeri consentire secundo modo, id est ex eo quòd intendat priorem professionem irritam ratificare, tum quia quod nullum est, ratum haberi non potest, *cap Auditis*, ubi notatur, *de elect.* Oldrad. *conſ.* 330. *Ad idem videtur num.* 2. Tum quia non potest haberi ratum quod ignoratur, *l. Mater, ff. de innoffic. testamen.* substantia enim ratihabitionis est scientia, secundum Bald. *conſ.* 176. *Præmittendum verſ. Item quia non apparet lib.* 2. Ideòque ignorans actum, quem ratificat, nihil agit, *l. Qui enim in princip. ff. rem rat. haber.* Cardinal. *conſ.* 44. *Quod ratificatio n.* 4. *& seq.* & requiritur scientia juris, & facti, Bald. *conſ.* 322. *Vidua verſ. Præterea lib.* 2. Quin imò ad validitatem ratihabitionis requiritur non solùm notitia actûs, qui ratificatur, sed etiam illius qualitatum, secundum Paul. de Castro *conſ.* 465. *Viso compromisso, col. penultim. lib.* 1. Cravett. *conſ.* 197. *Quamquam, col. fin. prope fin.* Quamobrem etsi qui perseverat in religione sciat se professionem expressam emisisse, quia tamen nescit illam fuisse irritam. ratihabitio nihil operatur. Præsertim quia hoc casu non agitur de scientia simplicis qualitatis professionis expressæ, sed de substantia, & validitate illius. Ad ratihabitionem autem contractûs irriti requiritur scientia nullitatis, & voluntas eam sanandi, alioquin ratihabitio nulla est, ut tradit Gemin. *conſ.* 128. *Factum tale est n.* 7. *verſ. Ad ultimum*, & Alex. *conſ.* 135. *in princ. verſ. Nec obstat lib.* 7.

Ideòque Cajetan. *in* 2. 2. *quæſt.* 89. *art.* 5. *Scito*, inquit
13
quòd aliud est approbare, seu ratificare, & aliud est credere esse validum, & propterea habere intentionem adimplendi; nam approbare, & ratificare ad actum spectat voluntatis, quia quis vult nunc quod olim voluit. Credere autem esse validum spectat ad intellectum intendere autem exequi quia præsupponitur validum, licet spectet ad voluntatem, nihil tamen facit ad ipsum votum, sed solùm ad executionem voti, quam respicit, & ideò si aliquis ante pubertatem simplici voto voverat, & postea in legitima ætatæ considerant suum votum credens illud esse absolutè validum, intendit millies illud adimplere, non propterea coram Deo ratificavit, aut approbavit Hæc Cajet. Et idem ante ipsum censuit Silvest. *in verb. Matrimonium* 4. *num.* 10. *prope fin.* his verbis: *Si quis ante annum pubertatis faciat votum religionis, non obligatur ad tale votum major factus, nisi illud ratificaverit. Quòd si faceret credens se obligatum, aliàs non ratificaturus, non tenetur ad illud.* Quod etiam probatur exemplo Sacri Ordinis, nam si 14
quis per metum ordinatus fuerit, si postea illum Ordinem exerceat ignorans se ad illius observantiam adstrictum non esse, non censetur ratificare, ut per Navarr. *conſ.* 4. *incip. Quidam n.* 8. *&* 9. *de iis, quæ vi met. cauſ.* & ob id si quis
ob causam professionis emissæ aliquid donaverit Ecclesiæ, vel 15
Monasterio, quia credidit professionem valere & non valuit, 16
repetit donatum, ut per Calder. *conſ.* 412. *aliàs* 2. *de Regular.* Et jam censuit S. Congregatio Concilii. Quocirca si donatio bonorum facta Monasterio sub credulitate validitatis professionis est nulla, multò magis nulla erit donatio, & obligatio sui ipsius. Quo argumento utitur in puncto gloss. *in dict. cap. Duo sunt in ver. Si affectus verſ. Item cùm clericus* 19. *quæſt.* 2. Falsa enim causa non obligat profitentem, secundum Gemin. *conſ.* 52. *n.* 3. *verſ. Ad idem.*

Neque his videtur obstare, quòd contra præsumptionem 17
quæ surgit ex delatione habitus indistincti per annum, non admittatur probatio in contrarium, cùm sit juris & de jure, ex notatis *in c.* 1. *de Regular. in* 6.

Respondetur enim admitti tamen probationem indirectam; Nam cùm ad eam præsumptionem inducendam semper certæ qualitatis desiderentur, probari poterit aliquam ex dictis qualitatibus deficere in casu de quo agitur, ut declarat Menoch. *lib.* 1. *præsumpt.* 65. & scripsi *in cap. Vidua in ult. notab. supra eod.* Quin imò dictæ qualitates ante omnia debent legitimè probari si aliàs ad professionem inducendam desiderentur ut per eumdem Menoch. *lib.* 1. *præsumpt.* 55. Undè si tacitam professionem inter cætera desideratur scientia nullitatis professionis expressæ, sine qua scientia non potest quis consentire; ideòque nec tacitè profiteri, utique de scientia hujusmodi constare debet. Desideratur etiam ad tacitam professionem inducendam perseverantia in religione per tempus unius anni, ut *in d. c.* 1. *de Regul. in* 6. Quod quidem 18
requisitum temporis omninò deficit ubi non est scientia dictæ nullitatis, quia tempus hujusmodi non currit ignoranti per Innoc. *ut in c. Ne pro defectu num.* 2. *supra de elect.* Calder. *conſ.* 366. *Mandavit aliàs* 37. *de testam. in fin.* & Bald. *conſ.* 92. *Quædam in princip. lib.* 1. Atque ita etsi præsumptio tacitæ professionis sit juris & de jure nihil tamen videtur obstare quominùs dictarum qualitatum defectus allegari & probari possit.

Cæterùm pro contraria opinione multa videntur magis urgere, undè pro veritate observandum est primò ad pro- 19
fessionem tacitam non requiri consensum expressum, sed sufficere tacitum & præsumptum qui elicitur vel ex susceptione habitûs professorum vel ex annali delatione habitûs indistincti vel ex actibus, qui solùm à professis fieri consueverunt, juxt. text. *in cap. Vidua, in cap. Super eo supra eod. & in d. cap.* 1. *eod. tit. in* 6. cum concordan.

Observandum est secundò hanc præsumptionem taciti consensûs, quæ surgit ex delatione annali habitus indistincti ha- 20
bere locum non solùm quandò non fuit facta expressa professio, sed etiam quandò fuit facta professio irrita ob defectum ætatis. Sic enim apertè constat ex verbis *d. c.* 1 ibi, *vel si quam priùs fecerat ratam habuisse videtur* & infra *eod. lib.* & in hoc cap .... ibi, *seu post decimum quartum annum professionem à se priùs factam ratam habuerit*, ubi glos. inquit hoc esse intelligendum, etiamsi tacitè consentiat ita ut in hac parte videantur errasse Navarr. & Sanchez, qui oppositum tradiderunt, ille *conſ* 28. *num.* 6. *de Regul.* hic verò *de Matrim. lib.* 7. *de impedim. disp.* 37. *num.* 10. Neque enim constituenda est differentia inter tacitam professionem & tacitam ratihabitionem professionis invalidæ. Siquidem hæc ratihabitio in substantia nihil aliud est, quàm nova professio tacita quæ cùm deficiat extremum à quo, incipit valere ut ex nunc, non ut ex tunc, ut inquit gloss. communiter approbata *hic in eod. verb. Ratam habuerit.* & declarat Joan. de Anan. *in cap. Consuluit num.* 2. *de converſ. conjugat.* post 21
Bart. quem citat in repet. *l. Si quis pro emptore de usucap.*

Observandum est denique diligenter ex D. Thom. 1. 2. *quæſt.* 6. *art.* 8. ignorantiam, atque errorem in tantùm im-

SUMMARIUM.

1 *Filia minor duodecim annis à Monasterio tradita, si major facta sponte veletur ad sæculum redire non potest.*
2 *Monachum facit aut paterna devotio aut propria professio. Declaratur, num. seq.*
3 *Religioni an filius impubes alligetur ex oblatione parentum & numer. 42.*
4 *Professus tacitè censetur per vim oblatus religioni à parentibus, si post pubertatem habitum professorum susceperit.*
5 *Et hæc est præsumptio juris & de jure. Et quid post Conc. Trident. num. 8.*
6 *Voluntatis declaratio & juris effectus resultat ex actibus certæ obligationi attributis.*
7 *Intellectus, cap. 2. supra eod.*
8 *Professio tacita per susceptionem habitûs professorum hodiè non inducitur nisi post annum ætatis decimum sextum & expleto anno probationis.*
9 *Puella minor duodecim annis à parentibus Monasterio oblata an habitum regularem suscipere possit non obstante Concilio Trident. & num. seq. usque ad num. 23.*
10 *Concilii Tridentini decretum in cap. 17. sess. 25. de Regular. expenditur & num. seqq.*
11 *Voluntatis exploratio si puella sit major duodecim annis ex Concilio Tridentino facienda est tam ante habitûs susceptionem, quàm ante professionem. Sin autem minor ante professionem tantùm & cur.*
12 *Michaëlis Medinæ testimonium, qui Concilio Tridentino interfuit circa decretum cap. 17. sess. 25. de Regular.*
13 *Voluntas impuberum, qui religionis habitum susceperunt de jure communi explorari non debet nisi post pubertatem.*
14 *Argumentum ab identitate rationis non procedit in materia correctoria.*
15 *Episcopus si velit potest explorare voluntatem puellæ quæ ante duodecimum annum habitum regularem suscepit.*
16 *Filii post pubertatem non possunt inviti à parentibus religioni offerri.*
17 *Et quid ante pubertatem.*
18 *Parentes qui cogunt puellas invitas ad ingrediendum Monasterium ante duodecimum annum, an sint excommunicati. Concilium Tridentinum in cap. 18. sess. 25. de Regular. expenditur ibidem.*
19 *Pœna detrusionis in Monasterium Monialium an possit infligi mulieribus sæcularibus, & num. seqq.*
20 *Monasterium Monialium ingredi non licet autoritate Episcopi, nisi ex causa necessitatis ipsius Monasterii.*
21 *Episcopus permittere non potest, ut mulieres ex causa litium Matrimonialium adulteriorum vel alia simili, ingrediantur Monasteria Monialium.*
22 *Detrusi in Monasterium ad agendam pœnitentiam non cogunt habitum regularem suscipere.*
23 *Licentiæ admittendi ad habitum regularem puellas duodecim annis minores peti consueverunt à Sacra Congregatione Episcoporum & Regularium.*
24 *Parentes vel tutores an possint religioni offerre impuberem invitum, & num. seq. usque ad num. 45.*
25 *Filius impubes potest tradi Monasterio à parentibus.*
26 *Tutores sicut possunt pupillum è Monasterio revocare ita & religioni offerre. Declaratur, num. 40.*
28 *Oblatio parentum de impubere se habet ad professionem sicut sponsalia ad Matrimonium. Contrarium, num. 41.*
29 *Opiniones plures simpliciter referens censetur ultimam approbare.*
30 *Fallit, si quis primò ponit suam opinionem & posteà subdat, alii dicunt.*
31 *Doctor respondens per verbum, videtur, intelligitur de jure respondere, quod facit pro dictis Innocentii.*
32 *Puellæ in electione propositi non coguntur sequi parentum imperium si sint in ætate nubili; aliàs secus.*
33 *Dictio, tunc, denotat extremitatem temporis & idem importat quod, eo casu.*
34 *Parentes vel tutores possunt è Monasterio revocare impuberem, licet invitum.*
35 *Ligandi & solvendi Dominus par jus esse voluit.*
36 *Votum filii impuberis possunt parentes irritum facere, sed non possunt eum cogere ad vovendum.*
37 *Votum necessariò exigit deliberationem, propositum, & promissionem.*
38 *Infans ex voto non obligatur.*
39 *Votum obligat puerum doli capacem quamdiù parentes non contradicunt.*
40 *Religionem coactè ingressi in adulta ætate dicuntur potiùs peccata committere, quàm plangere.*
41 *Sponsalia quid sint & quid differant ab oblatione quæ fit à parentibus religioni de filio impubere.*
42 *Impuberes ex sponsalibus obligantur infra annos pubertatis.*
43 *Sponsalia ab infante contracta sunt nulla ex defectu consensûs, nec pariunt impedimentum publicæ honestatis.*
44 *Infans tradi potest religioni à parentibus.*
45 *Pueros an expediat religioni tradere.*
46 *Pueri à teneris annis ad pietatem & religionem informandi. Romani & nobiles dabant B. Benedicto filios nutriendos, ibidem.*
47 *Clericis Regularibus Theatinis & Ministrantibus infirmis interdictum ne quemquam ad habitum regularem recipiant ante pubertatem. Bulla Pii V. de novitiis non recipiendis nisi post decimum octavum annum an & quomodo sit temperanda, ibid. vers. Generali tam decreto.*
48 *Pueros quibus religionibus expediat tradere ex sententia Cajetani.*
49 *Clementis VIII. decreta de novitiis non recipiendis, nisi in Conventibus designatis expenduntur.*
50 *Fratres Minores Cismontanæ familiæ qualiter fuerint reintegrati ad recipiendos novitios.*
51 *Regis Christianissimi instantiæ de novitiis non recipiendis, nisi in religionibus primævum institutum servantibus.*
52 *Religiones plures in Concilio Lugdunensi extinctæ.*

1 C*Um virum.* Si filia minor duodecim annis à parentibus Monasterio tradita major facta spontè veletur ad sæculum redire non potest. Hoc dicit secundum Joan. Andr. & omnes. Dividitur in tres partes. In prima ponitur consultatio. In secunda responsio, ibi; *Consultationi tuæ.* In tertia tacitæ objectionis solutio, ibi, nec *obloquitur.*

2 Nota primò dictum Concilii Toletani relatum hic & in c. *Monachum* 20. *qu.* 1. videlicet Monachum facit aut paterna devotio aut propria professio. Et pondera Concilium loqui alternativè. Undè videtur inferri, ut sola traditio parentum faciat Monachum filium impuberem, quod tamen est falsum quia nullus tonderi potest ut fiat Monachus, nisi in legitima ætate & spontanea voluntate, *cap.* 1. & ibi glos. 1. *supra eod. cap. Si in qualibet.* 20. *qu.* 2. Nec filius cogitur in hoc
3 sequi imperium patris, ut *hic in fine & in cap. Puellæ*, 20. *quæst.* 1. *& in cap. Cùm simus, infra eod.* quia res est voti non præcepti, *cap. Integritas*, 32. *qu.* 1. *& d. c. Puellæ.* Timore hujus contrarii glos. hic in ver. Paterna devotio, exponit particulam, aut pro & ut in *l. penult. Cod. de verb. signif.* Sed hæc expositio non congruit litteræ ibi, *Quidquid horum fuerit allegatum, tenebit.* Quæ verba ostendunt alterutrum sufficere, ut quis alligetur religioni, non enim legendum est, allegatum, sed alligatum prout habet vera & communis littera secundum Joan. Andr. *n.* 1. *in ver. Alligatum.* Undè Hostiens. *hic num.* 5. *in ver. Aut dicit litteram posse intelligi disjunctivè.* Nam paterna oblatio, sive devotio facit Monachum filium, quem obtulit in pupillari ætate duobus modis. Primò quia durante pupillari ætate exire non debet. Secundò quia si posteà non contradicat consentire videtur nec potest de cætero reclamare, ut innuitur in hoc *cap. & in cap. Cùm simus, infra eod. cap. Illud*, 20. *quæst.* 1. *& cap. Præsens, quæst.* 3. de quo per eum, *in Summa hoc tit.* §. *Utrum exire, vers. Dicas breviter*, & consentit Butr. *hic in* 1. *notab. num.* 2. dùm dicit aliquem religioni alligari, tam ex traditione parentum, quàm ex propria voluntate ingressi; hac tamen differentia, quòd traditio parentum ita demùm obligat, si traditus sit in minori ætate constitutus; & tunc non perpetuò & irrevocabiliter, sed usque ad tempus legitimæ ætatis, & post tempus ita demùm si ratificet; traditio autem propria infra pubertatem nullatenus obligat, post pubertatem verò indifferenter obligat & irrevocabiliter. Sed certè in neutro ex his duobus casibus paterna devotio facit propriè Monachum; nam primo casu filius non efficitur Monachus, cùm non habeat ætatem legitimam, & egredi non potest, non quia sit religioni alligatus, sed propter defectum discretionis & judicii, ut in *c.* 2. *supra eod.* Secundò autem casu intervenit ratihabitio & sic tacita professio filii. Undè meritò hanc solutionem Host. refellunt hic Card. *num.* 3. *vers. oppono*, & Abb. *in glos. num.* 6. *in ver. Paterna devotio* Expone ergò litteram, Monachum facit aut paterna devotio, quam filius factus pubes ratam habet ex devotione, quam gerit erga patrem & sic occasionaliter, aut propria professio secundum glos. prælleg. *in ver. Paterna devotio in princ.* Innoc. *in ver. Alligatum*, Host. *nu.* 5. *in ver. Quidquid librum.* Nec refert, quòd ratihabitatio filii in effectu nihil aliud sit, quàm professio; quoniam non est no um juris

jure, ut ratihabitio & professio ponantur disjunctivè ut patet in *cap.* 1. *hoc tit. lib.* 6. ibi. Nisi professionem faciat, seu professionem à se priùs factam ratam expressè habeat, nec non ibi: *professionem per hoc fecisse, vel si quam priùs fecerat ratam habuisse videtur, cum simil.*

Secundò nota impuberem etiam per vim oblatum religioni
4 à parentibus, si posit pubertatem habitum professorum susceperit, eo ipso censeri tacitè professum. Et de hoc est casus hic secundum Abb. *in princ.* nam puella ante annos pubertatis fuit tradita Monasterio invita, ut patet ex littera ibi, *etsi eam quandòque contradixisse constiterit*, & tamen quia major facta velum suscepit, quod dari profitentibus consue-
5 vit, ut patet, ibi, *Cùm benedictionem accepit, quam nonnisi in ætate discretionis recipiunt quæ velantur*; ex hoc censetur tacitam professionem emittere. Et quidem præsumptione
6 juris & de jure, quæ sumitur ex actu gesto, contra quam non admittitur probatio, nisi per contrariam protestationem præcedentem, ut sentit hic Butr. *n.* 4. Ratio est, quia ex actibus certæ obligationi attributis resultat juris effectus & declaratio voluntatis, quæ qualitercumque declaretur verbis an signis, nihil refert ut *l. certum, ff. Si cert. pet.* secundum Petr. de Anchar. *hic num.* 2. *in* 2. *notab.* & Joan. de Anan. *num.* 3. Ad hoc cap. Ex *parte*, cum ibi not. per glos. *in ver. per annum & cap. Statuimus, infra eodem capit.* 1. *de Reg. l.* 6. & Clem. *Eos, eodem titul.* Et ita non obstat text. *in cap.* 2. *supra eodem & in cap. Puella*, 20. *quæst.* 2. ubi
7 impubes Monasterio oblatus non censetur tacitè professus, nisi per annum & diem in Monasterio permanserit sicut nec pubes per vim ingressus, qui infra annum non reclamavit, nam illa jura procedunt, quandò ingressus nullum fecit actum positivum à profitentibus fieri solitum, tunc enim non censetur professus tacitè, nisi per annum dissimulando consenserit, ut dicitur in *dict. cap. Puella* & notant DD. in dict. *cap.* 2. *post glos. fin. ibi.* In hac verò decretali puella major facta velum conversionis, seu professionis accepit. Undè cùm intercesserit actus positivus voluntatis declaratorius, non exigitur annale intervallum, sed ex ipso actu susceptionis veli intelligitur tacitè professa, ut hic, & in *c. Vidua, supra eod.* & infrà in *cap. Statuimus.* Et ita hæc jura in effectu conciliat Innocen. in dict. *cap.* 2. *num.* 2. *vers. Nec obstat*, ubi dicit non obstare hoc capitulum, ubi innuitur ut si veniens ad ætatem legitimam non contradicat ratum habere videatur, quia non fuit solus transcursus temporis, sed benedictio Monachalis recepta fuit in majori ætate & se-
quuntur totidem ferè verbis Hostiens. *n.* 7. Joan. Andr. *n.*
8 2. *vers. Nec obstat*, Card. *n.* 11. *vers. Oppono*, & alii communiter. Hodiè tamen intellige hoc procedere dummodò suscipiens habitum professorum iteterit per annum integrum in probatione & expleverit annum ætatis decimum sextum; aliàs enim ex hoc non censeretur tacitè professus, quia Concilium Tridentinum in *cap.* 15. *sess.* 25. *de Regular.* sicut irritam facit professionem expressam ante annum decimum sextum completum, & non peracto anno probationis; ita & tacitam quæ inducitur per susceptionem habitûs professorum vel per actûs, qui à solis professis fieri consueverunt, ut sæpiùs declaravit S. Congreg. ejusdem Concilii Interpres.

9 Quæro an puella duodecim annis minor à parentibus Monasterio oblata hodiè habitum regularem suscipere possit non obstante decreto Tridentini Concilii in *cap.* 17. *sess.* 25. *de Regular.*

Videtur respondendum posse puellam à parentibus, ut suo tempore Monialis fiat, oblatam indui habitu regulari, etsi adhuc duodecim annis minor existat; id enim minori duodecim annis de consensu parentum tacito vel expresso à Sacris Canonibus permissum est ut habetur expresè in hac Decretali, *c. Addidistis, c. Quicumque c. Illud autem*, 20. *qu.* 1. *cap.* 1. *& cap. fin.* 20. *qu.* 2. *& cap.* 2. ubi plenè dixi supra eodem. Huic autem sacrorum Canonum dispo-
10 sitioni non adversatur Tridentinum Concilium *d. c.* 17. *sess.* 25. *de regular.* nam cùm correctio jurium sit quantùm fieri potest vitanda, *cap. Cùm expediat, de elect. in* 6. *l. Præcipimus, in fine, Cod. de appell. cum simil.* & puellæ duodecim annis minores secundum Canones sint habiles ad suscipiendum habitum regularem; non est credendum per Concilium tot jura correcta & subversa fuisse, *c. Ecclesia vestra, il. secunda, eodem tit.* cùm ex verbis Concilii ea correctio necessariò non inferatur. Observandum est enim ex eo de-
11 creto si accuratè expendatur, in hoc solùm constitui differentiam inter puellam duodecim annis majorem ac minorem; Quod si major sit, ejus voluntas semel atque iterùm explorari debeat, nempè ante habitûs susceptionem, & ante professionem; sin autem minor, non nisi semel, hoc est ante professionem ipsam, verba enim textus sic se habent. *Si puella, quæ habitum regularem suscipere voluerit, major duodecim annis sit, non ante eum suscipiat, nec posteà illa vel alia professionem emittat quàm Episcopo exploraverit virginis voluntatem.* Ubi ponderanda est illa dictio, *alia*, quæ referri non potest nisi ad puellam duodecim annis minorem, ita ut propterea sensus Concilii sit; Si puella major sit annorum duodecim non ante habitum suscipiat, nec posteà ipsa id est major, vel alia, id est minor, professionem emittat, 12
quam Episcopus ejus voluntatem exploraverit. Atque ita in majore voluntas bis jubetur explorari in minore semel tantùm.

Diversitatis ratio ea est quia in minori supervacanea esset hujusmodi exploratio; tum quia integrum judicium ad deliberandum non habet, *cap. Illud*, 20. *quæst.* 1. Et argum. à contrario sensu in hac decretali in fine, tum quia vel invita Monasterio à parentibus tradi potest, ut patebit infrà à *num.* 17. Non ergò Concilium prohibet, quin puella natu minor habitum regularem suscipere queat imò expresè admittit per illam dictionem, *alia*; sed tantùm prohibet quin ipsa posteà profiteatur, priusquam Episcopus illius voluntatem scrutatus fuerit.

Atque ita (quidquid contra senserint Azor. *tom.* 1. *lib.* 12. *cap.* 18. *num.* 5. & 56. & Rodrig. *de regul. tom.* 3. *q.* 12. *art.* 2.) clarè ac dilucidè explicat Michael Medina *de sacrorum hominum continentia lib.* 4. *controvers.* 9. *cap.* 4. ubi affirmat [nihil alienum magis à Trid. Conc. mente excogitari posse, quam ut puellam duodecim annis minorem prohibuerit habitum regularem suscipere 3. testaturque se interfuisse illi decreto, atque attentissimis auribus suffragia omnium Episcoporum accepisse & nihil tractatum fuisse, nisi de sola puellarum majorum duodecim annis ad religionem admissione; & duo tantùm statuta fuisse. Primum ut si puella ingrediens sit major duodecim annis, quantæcumque ætatis sit, duplex Episcopi examen subeat, alterum ante habitûs susceptionem, alterum posteà ante professionem, quia sæpè puellæ invitæ habitum suscipiunt. Et quamvis voluntariè illum assumant, non raro invitæ profitentur timore parentum vel cognatorum, vel verecundia habitum dimittendi. Secundum verò quod in eo statuitur ut puella minor duodecim annis ingrediens unicum examen subeat, nempè professionis tempore, quoniam ante ætatem duodennem vanum existimavit Concilium hoc examen præmitti, ob tenerum rationis usum puellæ.] Hæc Medina. Simile habetur in decreto Mar- 13
celli relato in *cap. Illud*, 20. *quæst.* 1. ad quod fortè respexerunt Patres Concilii, nam in eo decreto sancitur, ut filii si in minori ætate Monasterio oblati fuerint, vel habitum regularem susceperint, decimo quinto anno à Prælatis moniti inquirantur utrum in ipso habitu permanere cupiant, an non. Ecce igitur quod etiam de jure communi exploratio voluntatis in minoribus fieri debet tantùmmodò cùm ad annos pubertatis pervenerint, & non anteà.

Et ex his constat nihil obstare, quod dicunt aliqui impossibile esse ut post Concilium minori duodecim annis detur habitus, cùm ex dict. cap. 17. antequam detur, debeat ordinarius scrutari puellæ voluntatem an coacta, an seducta, an sciat quid agat. Et hæc causæ cognitio in minore congruè adhiberi non possit; Ideòque necessariò sequatur, argumento ab impossibili, ut Concilium voluerit ne ea ætate habitu regularem accipere possent.

Respondetur namque hoc argumentum petere principium negatur enim Concilium requirere hanc causæ cognitionem quandò traditur habitus minori duodecim annis, cùm eam tantùm requirat, quandò datur habitus ei quæ est major annorum duodecim, ut ostensum est suprà.

Non item obstat si dicas rationem à Concilio expressam in dict. cap. 17. quæ est ut libertati professionis Monialium consulatur, militare nedùm in majoribus, sed etiam & multò fortiùs in minoribus, quæ eo magis minis & metui obnoxiæ sunt, quò per ætatem sunt timidiores.

Primò enim respondetur in materia correctoria non pro- 14
cedere argumentum à majoritate rationis, gloss. 1. in Authen. *Quas actiones, Cod. de sacros. Eccles.* quæ communiter approbatur teste Decio *in l. Non debet cui, num.* 4. *ff. de regul. jur.*

Secundò, respondetur expressionem dictæ rationis pro hac 15
opinione facere, dùm Concilium caute se restrinxit ad libertatem emittendæ professionis, non autem ad libertatem assumptionis habitus. Quæ ratio sicut militat etiam in minore duodecim annorum ita & dispositio Concilii. Præterquam quod antequam ipsa ad professionem admittatur poterit Episcopus, si ita è re esse existimaverit, bis voluntatem explorare ut Concilium præscribit in majore nempè post annum duodecimum & immediatè ante professionem.

Tertiò, respondetur negando in minore militare eamdem 16
rationem, quæ militat in majore. Imò enim secundum Canones major non potest invita tradi Monasterio, §. *Cum ergò, cap. Sicut, & cap. sequen.* 20. *qu.* 1. *cap.* 1. *supra Quod met. caus. & cap.* 2. §. *Si verò, supra eod.* At verò minor à parentibus offerri potest etiam invita, ut plenè dicam in *qu.* 17
sequen. à n. 24. *usque ad n.* 48. Et ob id meritò Concilium in majore requisivit, ut dicta inquisito adhiberetur, ne invita contra Canones traderetur Monasterio. At eamdem inquisitionem omisit in minore, quam fortè intellexit posse etiam invi-

tam Monasterio tradi, & hoc non injuria, quia ut colligitur à contrario sensu ex hac decretali, puellæ usque ad dictam ætatem non suam, sed patris sequi voluntatem coguntur.

18 Qui quidem intellectus satis etiam confirmatur ex cap. 18. immediatè sequenti ubi anathemati subjiciuntur, qui quandocumque coegerint aliquam virginem, vel viduam, aut aliam quamcumque mulierem invitam, præter quam in casibus in jure expressis ad ingrediendum Monasterium, vel ad suscipiendum habitum cujuscumque religionis, vel ad professionem emittendam. Inquiro enim quorsum illa verba, præterquam

19 in casibus in jure expressis? Et quidem in detrusis in Monasterium ad agendam pœnitentiam, verificari non possunt, quia nullibi, quod meminerim, reperitur jure cautum, nec servatur in practica, ut mulieres sæculares detrudantur propter crimen in Monasteria monialium ad agendam pœnitentiam; nam cap. Impudicas, 27. quæst. 1. loquitur de mulieribus jam professis, quæ propter prævaricationem detruduntur in ergastula, & alia jura loquuntur de viris, qui detruduntur in Monasteria Monachorum, ut in cap. Si ille, 50. dist. c. Placuit, 21. qu. 2. cap. De lapsis, 16. qu. 6. & cap. Sicut, 20. qu. 1. cum concordan. de quibus hic per glos. in ver. offensionis, & notat gloss. in summa ead. cau. & qu. Præterea

20 Episcopus, vel Superior facultatem non habet ponendi personas sæculares in Monasteriis Monialium, nisi in casibus necessariis, ut in decreto Concil. Trident. cap. 5. vers. Dare autem, sess. 25. de regular. Et casus necessarii intelliguntur respectu Monasterii, non autem respectu ingredientium, ut

21 sæpiùs declaravit Sac. Congregatio ejusdem Concil. Interpres. Et idcircò in causa Salamantina die 19. Februarii 1604. respondit non licere ullo modo Episcopis, vel permittere, vel licentiam concedere mulieribus, ut ex causis litium Matrimonialium, adulteriorum, ac dissensionum inter viros, & uxores, & his similibus ingrediantur Monasteria monialium. Imò ingredientes incidere in excommunicationem decreto Concil. atque summorum Pontificum Constitutionibus impositam. Ergò pariter saltem post Constitutionem Bonifacii VIII. de qua in cap. Periculoso, de statu regular. lib. 6. innovatam à Concilio in d. c. 5. nec licebit Episcopis detrudere in Monasterium monialium, mulieres criminosas, cùm in hoc nulla versetur utilitas, vel necessitas Monasterii, & consequenter exceptio Concil. non potest sortiri effectum in

22 hujusmodi pœna detrusionis, quia hic non est casus Episcopis concessus. Sed esto mulieres detrudi possent in Monasterium, nihilominùs exceptio Concil. verificari non potest in his mulieribus quæ coguntur habitum Religionis suscipere, quia qui detruduntur sive viri, sive fœminæ non coguntur assumere habitum regularem, neque id jure cavetur; sed tantùm sunt hic ut pœnitentes, ut in d. c. Si ille, & cap. De lapsis, & in c. Tuæ, inf. de pœnis, & cederet in ignominiam ordinis, ut sæculares tam graviter delinquentes habitum monachalem induerent. Quamobrem ut verificetur exceptio Concil. necesse est assignare aliquem casum in jure expressum in quo puella cogi possit habitum Religionis suscipere. Et certè non succurrit alius casus, quàm in puellis nondum constitutis in ætate nubili, quæ invitæ à parentibus Monasterio offeruntur, secundum prædicta. Et fortè ad hunc casum respexerunt Patres Concil. nisi dixeris exceptionem illam posse habere locum in mulierib. quæ votum religionis emiserunt; possunt enim cogi ad voti observantiam, c. 1. & per tot. 27. q. 1. c. Licèt, infra de voto. Sed tamen adhuc restat difficultas, quia cùm Concilium loquatur per verba pluralis numeri, in casibus in jure expressis, oportet saltem assignare duos casus, in quibus puellæ possint cogi ad susceptionem habitûs, l. Ubi numerus, ff. de testib. & sic casus oblationis adhuc remanet in prædicta exceptione inclusus. Et stante hoc intellectu ineptum esset, ut in decreto dict. cap. 18. sess. 25. de regul. Concilium præservasset Sacrorum Canonum dispositionem circa puellas natu minores, quæ à parentibus Monasterio traduntur invitæ, si in præcedenti decreto eamdem dispositionem sustulisset, vel certè se incontinenti correxisset, quod non est dicendum, l. Non ad ea, & hic gloss. in ver. Præsens ff. de condit. & demonstr. Porrò quia puellæ minores non debent indistinctè ad habitum regularem admitti, sed à parentibus, vel tutoribus oblatæ, & nonnumquam subesse potest seductionis periculum à monialibus, & aliæ rationes vigere possunt cur non expediat illas admittere; hinc factum est ut Sacra Congregatio Concil. aliquando, & præsertim in causa Lucana dixerit non esse dispensandum ut puella, quæ duodecimum annum nondum excesserat, ad habitum admitteretur. Et hinc etiam inolevit praxis ut licentiæ admittendi ad habitum ejusmodi puellas

23 natu minores petantur à S. Congregatione Episcoporum, & Regularium, quæ nonnisi raro, ac matura deliberatione illas concedere consuevit.

24 Ulteriùs Quæro, an impubes invitus possit à parentibus, vel tutoribus religioni offerri.

25 Conveniunt omnes filium ante annos pubertatis tradi posse Monasterio à parentibus. De hoc enim est textus clarus hic, & in cap. Cum simus, infra eod. cum concord. de quibus suprà n. 9. Idemque in tutoribus firmat Innoc. hic, & in c. suprà eod. quem utrobique DD. communiter sequuntur. 26
Et probatur efficaciter in cap. Puella 20. quæst. 2. ubi patet tutores posse revocari ingressum puellæ impuberis, nisi annum & diem dissimulando, consenserint.

Ergò si possunt consentire oblationi tacendo & dissimulando & sic tacitè, magis consentire possunt expressè. Quod parum habet difficultatis, si filius, vel pupillus consentiant.

Sed dubium est quid juris sit si contradicant, Joan. Andr. n. 2. simpliciter refert opinionem dicentium invitum non posse tradi Monasterio; nec eam approbat, aut reprobat. Sed gloss. in summa 20. quæst. 1. distinguit sic. Si impubes intrat, aut ab alio ponitur in Monasterio, aut per se intrat: si ab alio ponitur, & ipse non consentit, tenet ingressus, Et licèt consensus ille qui fit ante annos discretionis non teneat, indè tamen exire non potest priusquam veniat ad legitimam ætatem. Et ita sentit gloss. impuberem invitum non posse Monasterio tradi. Eamdem distinctionem ponit Petr. de Anchar. in d. cap. 2. n. 8. Et hoc tenent hic Card. in 6. quæst. Joan. de Anan. n. 7. & pleniùs Abb. n. 9.

Fundatur hæc opinio à contrario sensu in c. Puellæ, 20. q. 1. & in c. Puellæ, q. 2. Sed illa jura parum, aut nihil faciunt. Deindè pro hac sententia facit secundum Abb. quia voluntarium militem diligit Deus, c. Non est, 15. quæst. 1. 27
Item oblatio parentum de impubere se habet ad professionem, sicut sponsalia ad Matrimonium, arg. 20. q. 1. in primis quatuor Capitulis. Sed ex sponsalibus contractis per parentes 28
filii non obligantur nisi tacitè vel expressè consenserint, puta quia fuerunt præsentes & non contradixerunt, c. 1. §. fin. de desponsf. impub. lib. 6. Ergò idem dicendum in hujusmodi oblatione. Et in hoc residet Abb. dicens ita sentire Innocentium, & ejus dictum sibi magis placere.

Sed tu adverte, quia Innocentius in d. c. 2. sup. eodem 29
videtur tenere contrarium, nam n. 2. vers. Si autem coacti, primò recita opinionem quorumdam, qui dixerunt filios coactè missos in Monasterio posse quandocumque exire, etiam ante tempus pubertatis & citat jura superiùs relata, & mox subdit; Contrarium tamen videtur: & allegat jura pro hac parte, nec aliud, subjungit, Undè censetur residere cum hac secunda opinione, cùm eam ponat ultimo loco secundum theoricam gloss. notab. in l. Qui filium, §. Sabinus, ff. Ad Trebell. Host. qui loquitur de opinionibus Innocentii in c. 1. infra de pœnis, Bart. per illum textum in l. Bona fides, ff. depos. Bald. in l. Si idem, §. fin. ubi similiter infert ad dicti Innoc. ff. de jurisd. omn. jud. Et eò magis quia verba, Quidam dicunt, quo casu etiamsi illam opinionem retulisset ultimo loco; tamen non censeretur eam approbasse, ut declarat Dec. post alios in capite 1. numer. 97. suprà de constitut. 30
ubi limitat gloss. in d. §. Sabinus, ut non procedat quandò primò ponit suam opinionem & posteà subdit, alii dicunt, quia tunc prima opinio non censetur glossæ; non autem secunda & eodem modo limitat Jason. in d. l. Si idem, §. fin. num. 3. Nec refert, quòd secundo loco Innocentius loquatur per verbum videtur, quia Doctor respondens per verbum 31
videtur, intelligitur de jure respondere, ut in cap. 1. & ibi DD. de judic. & notat Marian. Soccin. in cap. De cætero, n. 2. & ibi dixi, n. 3. infrà de homicid. Quod maximè procedit in dictis Innocentii, qui fere semper loquitur per verbum videtur, vel credimus aut fortè. Et fuit philosophicum temperamentum, ut inquit Hostien. in cap. Nisi cùm pridem num. 5. supra de renunc. Quamobrem Innocentius est apertè pro hac parte. Sed & Hostiensf. in eodem cap. 2. numer. 5. dicit primo loco, Aliqui dicunt quòd si coacti offerantur, ante pubertatem egredi possunt, deindè subdit. Alii contra, & sic cùm simpliciter referat duas opiniones, censetur ultimam approbare secundum theoricam glos. prææallegatæ. Et hoc expressiùs firmat ibi Henric Boich. dum concludit ingressum per vim, seu coactum non debere exire durante pupillari ætate, si compulsio fiat à parentibus, vel in eorum defectum à tutoribus.

Et quidem hæc secunda opinio, nec jure, nec ratione 32
destituitur, nam quod pertinet ad jus pro ea valdè stringit hæc decretalis, ubi Constitutio Leonis Papæ, ut puellæ quæ coactæ parentum imperio virginitatis habitum susceperunt, ipsum possint sine prævaricatione deserere, declaratur intelligi de illa quæ est constituta in ætate nubili; & redditur ratio, quia tunc cùm liberum habeat arbitrium in electione propositi, sequi parentum non cogitur voluntatem, ergò à contrario si sit constituta in minori ætate, cogitur sequi voluntatem parentum, cùm in electione propositi liberum arbitrium non habeat, alioquin declaratio hujusmodi & ratio assignata esset inepta, si nulla puella sive major, sive minor cogenda esset sequi voluntatem parentum. Et confirmatur 33
ponderando dictionem illam, tunc, quæ denotat extremitatem temporis, l. 4 in fin. & ibi gloss. ult. ff. de condit. & demonstrat. Bart. in l. In substitutione, num. 1. ff. de vulg. & pupill. & propriè idem importat quod eo casu gloss. in l.

Gallus, in princ. in verb. Tunc, ff. de liber. & posthum. & operatur ut dispositio non habeat locum in alio casu Roland. à Valle, cons. 70. num. 15. & pleniùs cons. 56. nu. 20. lib. 3. Undè sequitur, ut in eo tantùm casu puella non teneatur sequi imperium parentum, in quo pervenit ad ætatem nubilem, secùs si non pervenerit. Undè Abb. hic in ultimo notab. num. 5. videtur recedere à contraria opinione, quam tenuit in cap. 2. supra eod. dum fatetur hoc capitulum multum facere contra ea, quæ ibi dixit. Ad idem faciunt jura in cap. Monachum, cap. Quicumque & cap. Illud. 20. qu. 1. & in cap. Si in qualibet, qu. 2. Facit etiam cap. Præsens 20. qu. 3. ubi pater filium impuberem contra ejus voluntatem, cucullam induit, licet ibi narretur factum.

34 Quod verò spectat ad rationem multum habet ponderis quod parentes vel tutores possunt revocare è Monasterio impuberem etiam contradicentem, & sic absolvere illum à perseverantia in Monasterio usque ad annos pubertatis, ut est casus in dict. cap. Puella 20. quæst. 2. Ergò possunt eum similiter obligare licet invitum, ad ingrediendum Monaste-

35 rium. quia Dominus par jus esse voluit ligandi & solvendi cap. Verbum de pœnitent. distincta. Ad idem l. Qui condemnare, ff. de re judic. & l. Nemo qui condemnare, ff. de regul. jur. & cap. eod. tit. in hac compilatione, l. Possideri & l. Quemadmodum, de acquir. possess.

Et quemadmodum non attenditur contradictio impuberis in egressu ita nec debet attendi in ingressu. In utroque enim casu viget ratio hujus decretalis quod impubes in electione propositi liberum non habet arbitrium; & ideò cogitur sequi imperium parentum. Et propria opinio illorum qui dixerunt tutores posse quidem revocare ingressum pupilli, quia id cautum est in d. cap. Puella, sed non posse illum tradere religioni, cùm hoc non reperiatur jure cautum, communiter reprobatur à Doctoribus, cùm revocatio & oblatio à pari procedant, ut dixi suprà, num. 26. & in d. cap. 2. num. 7. supra eod.

36 Quòd si instes. Parentes possunt si velint irritum facere votum filii impuberis, prout de muliere est expressum, n. 30. ut in cap. Mulier, 32. quæst. 2. & docet S. Thom. in 2. 2. q. 189 art. 5. & tamen nequeunt impuberem cogere ad vovendum, c. Integritas 32. q. 1. ergò eodem modo, quamvis possint extrahere à Monasterio filium impuberem, non tamen poterunt illum cogere ad ingrediendum; sufficit enim dare instantiam ad tollendam æquiparationem & conse-

37 quentiam, ut post Aristotelem 8. Topicor. notat gloss. 2. in c. sicut urgere 1. q. 1. Respondebimus, cùm votum sit promissio facta Deo; & promissio procedat ex proposito faciendi; propositum autem aliquam deliberationem præexigat, indè fit, ut ad votum tria ex necessitate requirantur; videlicet deliberatio, propositum voluntatis & promissio in qua perficitur ratio voti, ut declarat Sanctus Thomas in 2. 2. q. 88. art. 1. Non igitur mirum si parentes cogere non possint filios ad vovendum, cùm de ratione intrinseca voti sit spontanea voluntas & liber consensus voventis, ut hic & in c. 1. hic, sponte non coactè; & hic glossa 27. q. 1. c. 1. supra quod

38 met. caus. cum simil. & propterea infans ex voto non obligatur ut per Divum Thomam in 2. 2. dict. q. 88. art. 9. Sed oblatio non requirit consensum oblati, cùm possit fieri etiam de infante, ut patebit infrà n. 44. Prætereà votum simplex

39 emissum etiam in puerili ætate efficaciter obligat puerum doli capacem, quamdiù parentes non contradicunt, ut est textus in d. c. Mulier 32. q. 2. & in c. 2. & hic glossa penultima infrà de voto, Sanctus Thomas 2. 2. q. 189. art. 5. quia sicut doli capax potest se obligare diabolo per peccatum, ut in c. Pueris, infrà de delict. puer. ità & Deo per votum, ut dicit Hugo in Summa 20. q. 1. & hic notat glossa & Collectar. in c. 1. n. 1. supra eodem. At verò oblatio impuberem non obligat, ut similiter patebit infrà n. 42. undè in oblatione procedit æquiparatio à revocatione ad ingressum, cùm sit par ratio, licèt non procedat in voto ob rationis diversitatem

40 Non obstat textus in d. c. puellæ 20. q. 1. quia procedit in adultis, prout autoritatem illam Leonis declarat textus hic & notat glossa finalis in c. Addidistis, ead. caus. & q. & ita etiam intelligunt jura quæ dicunt voluntarium militem diligit Deus, c. non est 15. q. 1. quia satis inutile est ut coacta servitia Domino præstentur, c. Illud 20. q. 1. quia quod non petunt non observant; ideoque tales considerandi sunt potiùs peccata committere quàm plangere, ut dicitur in c. Præcedenti & alia hujus generis; habent enim locum in adultis duntaxat, non autem in constitutis infra annos discretionis, ut declarat Gratianus in §. Cùm ergò post dictum caput Puellæ.

41 Item non obstat motivum Abbatis ex sponsalibus, ut suprà deductum, quoniam sponsalia sunt futurarum nuptiarum promissa, c. Nostrates 30. q. 5. glossa 1. in c. fin. suprà de transl. Episcop. vel promissio de Matrimonio contrahendo secundum Innoc. in c. ex parte in verbo Habituram infrà de sponsal. & Bald. in lege 1. in lectura antiqua in princ. ff. eod. at oblatio non est promissio futuræ professionis. Ergò non se habet oblatio ad professionem sicut sponsalia ad Matrimonium, ut Abbas dicit.

Prætereà impuberes ex sponsalibus obligantur infra annos 42
pubertatis, c. litteras, c. Accessit & c. de illis, il. 1. infrà de sponsf. impub. cum concord. cùm sit contractus ultrò citròque obligatorius, c. un. Idem quoque hic per dictum tamen contractum eod. tit. lib. 6. & idcircò in dicta lege 1. ff. de sponsf. definiuntur esse mentio & repromissio, id est reciproca promissio futurarum nuptiarum. Sed ex oblatione parentum filius impubes, licèt consentiat, nullam contrahit obligationem; nec religioni alligatur etiam infra annos pubertatis, sed tantùm prohibetur exire ob defectum discretionis & judicii, ut in c. 2. supra eodem; & notant hic Card. n. 3. vers. Oppono; & ipsemet Abb. n. 6. in glossa in verbo Paterna devotio. Et consensus oblati ante annos discretionis non tenet, ut dicit glossa in Summa 20. q. 1.

Demùm sponsalia ob eamdem rationem reciprocæ pro- 43
missionis & pacti ad sui substantiam necessariò exigunt consensum contrahentium, licèt impuberum, c. ex parte suprà de restit. spoliat. d. c. un. §. fin. & lege si puellæ ff. de sponsf. Feder. de Sen. cons. 194. In dubiis Matrimonialibus in princ. Ideòque contracta ab infantibus nulla sunt ex defectu consensûs, ideò ut nec pariant impedimentum publicæ honestatis ut est textus in d. c. un. in princ. de sponsal. impub. lib. 6. in c. un. in princ. junctà glossà in verbo consensus de sponsal. eod. lib. & in d. c. litteras. Plenè Gemin. cons. 24. quia diffusè n. 14. usque in finem, nisi puella sit prope septennium & appareat in ipsa tantus animi affectus, ut intellectus suppleat ætatem, ut notabiliter scripsit Bald. cons. 41. Matrimonia debent esse libera lib. 4. Sed oblatio non requirit neces- 44
sariò consensum oblati; & ideò infans, quamvis careat consensu & usu rationis, d. c. litteras & clem. 1. Furiosus cum glossa in verbo Infans de homicid. tamen benè potest tradi religioni à parentibus, c. addidistis 20. q. 1. & c. fin. & hic glossa in verbo Intraret de tempor. Ordin. lib. 6. nam textus dicit, nullus Episcopus infanti, nisi fortè religionem intraret, Clericalem præsumat conferre tonsuram. Et glossa dicit: ergò minor septem annis potest religionem intrare, quod verum est saltem per oblationem parentum vel tutorum; & hanc glossam sequitur hic Joannes Andreas circa finem in glossa 3. Gemin. in eadem glossa & Anchar. n. 1. in 1. not. ex quibus arbitror non procedere illationem Abbatis. Parentes non possunt contrahere sponsalia pro filiis impuberibus, nisi consentiant, ergò non possunt eos non consentientes religioni offerre. Facit quod notat Innoc. in c. 2. n. 2. vers. Et non obstat supra eod. ubi dicit faciliùs per alias leviores præsumptiones præsumi quem fieri Monachum quàm conjugem. Et hæc posterior opinio de jure verior videtur cui etiam valdè suffragatur Decretum Concilii Tridentini in c. 18. sess. 25. de regul. ponderatum ut suprà n. 18. & seqq. licèt Doctores videantur contrariæ sententiæ frequentiori calculo adhærere.

Successivè quæro, an expediat pueros religioni tradere 45
Doctores non conveniunt, Divus Thomas in 2. 2. q. 189. art. 5. & quodlib. 3. art. 11. quem sequuntur Expositores & Turrecr. in Summa 20. q. 1. n. 1. concludit expediens esse & fructuosum pueros infra annos pubertatis in religione recipi. Primò quia illud quod à pueritia apprehendimus per- 46
fectiùs & firmiùs tenemus, secundum illud proverbium 22. Adolescens juxta viam suam etiam cùm senuerit non recedet ab ea. Et communiter dicitur:

Quod nova Testa capit, inveterata sapit.

Ad hoc c. Ex studiis & c. cum juventute; & hic glossa in verbo frequentiùs de præsumpt. Undè dicitur Threnor. 3. Bonum est viro cùm portaverit jugum ab adolescentia sua. Secundò, quia Math. 19. dicitur: Sinite parvulos venire ad me. Tertiò, Apostolorum exemplo qui instituerunt ut pueri & infantes ad Christianam Religionem reciperentur, ut in ea nutriti firmiùs & perfectiùs eidem inhærerent, ut testatur Dionisius c. ult. Ecclesiast. Hierarch. Quartò, exemplo Beati Benedicti cui, ut Gregorius inquit 2. Dialogor. in fine. Romani & Nobiles dabant suos filios nutriendos Omnipotenti Domino. Cui addi potest exemplum Samuelis, quem Anna puerum natum & ablactatum Deo cum pietate obtulit, qui & in ministerio Templi quo à matre fuerat deputatus, permansit & ubi constitutus est deservivit, ut refertur in c. Quicumque 20. q. 1. Ad idem sunt exempla Joannis Baptistæ Lucæ 1. Sancti Antonii, Sancti Hilarionis, Sancti Pauli primi Eremitæ, Sancti Mauri & Sancti Placidi, venerabilis Bedæ & ipsiusmet Doctoris Theologi quintum annum agentis, ut in Breviario Romano.

Et pro hac sententia stat autoritas Basilii in quæstionibus diffusè explicatis, q. 15. ubi disputat qua ætate quis recipiendus sit in Monasterium & determinat recipiendos esse pueros in prima ætate, quos multis adhibitis circumstantiis præscribit educandos; ductus eà præcipuâ ratione, quia dum adhuc anima tenera est & facile formari potest; nec pravâ consuetudine est corrupta, statim & ab initio ad bonorum

exercitationem induci oportet. Consuetudo enim dicitur altera natura &c. Ad hoc Concil. Trident. *in c.* 18. *in princ. sess.* 23. ubi adolescentium ætas, nisi rectè instituatur, dicitur prona ad mundi voluptates sequendas, ita ut nisi à teneris annis ad pietatem & Religionem informetur antequam vitiorum habitus totos homines possideat, nunquam perfectè ac sine maximo ac singulari propemodùm Dei Omnipotentis auxilio in Disciplina Ecclesiastica perseveret. Sed Hieronimus in Epistola ad Eustochium, refert suo tempore in cœnobiis fuisse omnes ætates, pueros, viros & senes. Et Ambrosius III. de Virginibus concludit, Non ergò ætas recipitur florentior; sed animus examinatur, nec mirere in adolescentibus professionem; cùm legeris in parvulis passionem. Et ex recentioribus Theologis Leonardus Lessius *in opusc. de stat. vitæ deligen. q.* 2. *n.* 16. testatur in multis Ordinibus etiam pueros recipi, idque jam à mille & amplius annis servatum esse & *num. vigesimo* firmat non solùm esse expediens & salutare, ut statim post, sed etiam ut ante pubertatem religioni tradantur.

Cæterùm negant expedire Sanctus Antoninus 3. *part. tit.* 16. *c.* 2. §. 4. quia inquit, corporà & merita nostra defecerunt, *c. Fraternitatis* 34. *dist.* & sic servant Religiones ferè omnes, coguntur enim multas invenire medicinas multorum experientiâ malorum, *c. ut constitueretur* 50. *dist.* & consentit Silvester in verbo *Religio* 2. *q.* 2. & ex modernis Rodriq. *q. reg. tom.* 3. *q.* 12. *art.* 1. ubi testatur hanc opinionem approbatis & expertis in Religione viris magis receptam esse; & citat Navar. *Commen.* 3. *de reg. in c. Nulli n.* 38. 18. *q.* 2. Ego in hac materia nihil audeo pronunciare; sed expertis in religione viris hoc dijudicandum relinquo; nam etsi per se loquendo rationes propositæ admodùm urgeant; contra tamen multùm habet ponderis quod Divus Antoninus & Silvester ambo ex Ordine Prædicatorum & Doctrinæ Divi Thomæ alioquin tenacissimi in hoc articulo inspectâ posteriorum temporum conditione, aliter senserunt. Et Silvester dicit experientiam docuisse hoc non expedire; testaturque absolutè ita servare omnes religiones; & allegat Archid. Sed
47 & illud adnotatu dignum quod ad petitionem Generalis Clericorum Regularium Theatinorum die 16. Julii 1632. Sacra Congregatio Episcoporum & Regularium negotiis & consultationibus præposita interdixit, ne deinceps in eorum Religione quisquam ad habitum regularem reciperetur ante annum decimum quintum inchoatum; ipsisque nuper postulantibus ut hujusmodi prohibitio relaxaretur, Sacra Congregatio abnuit die 5. Julii 1641. Et similem prohibitionem fecit Religioni Ministrantium infirmis, cum quibus etiam meo tempore noluit dispensare ut puerum quemdam bonæ indolis ante annum decimum quintum reciperent. Et in facultatibus vestiendi novitios quæ à Sacra Congregatione Regularibus conceduntur, nonobstante prohibitione iisdem factâ occasione pestis, semper consuevit apponi clausula *Dummodò recipiendi saltem attingant annum ætatis decimum quintum.* Præterea ubique hodiè instituta sunt Seminaria & Collegia pro pueris educandis quorum pleraque à Religiosis reguntur. unde non subest ampliùs illa necessitas quæ olim vigebat nutriendi pueros in Cœnobiis & Monasteriis. Generali tamen Decreto non videtur hoc prohibendum triplici consideratione. Prima consideratio est, quòd cùm Pius V. constituisset novitios in Religionem non esse recipiendos, nisi post decimum octavum annum, aliqui Procuratores Ordinum conqueriti sunt apud Sanctitatem Suam, quòd id tenderet in grave Religionis præjudicium, Sanctissimus rem ad Congregationem Concilii rejecit. Congregatio censuit omninò temperandam Pii V. Constitutionem, dum præponit ætatem octodecim annorum rationibus adductis in schedulis Procuratorum Ordinum. Quibus autem modis temperanda esset valdè dissensum. Alii & major pars censuerunt permittendos è ætate quâ solebant recipi ante dictam Constitutionem ex Institutis ipsorum Ordinum, quia à teneris magis assuescunt bonis moribus & litteris; & Sanctus Thomas 2. 2. non improbat accipi pueros ex regula Sancti Benedicti. Aliqui verò existimarunt ætatem præfiniendam quindecim annorum, quæ videtur magis conformis Concilio. Audiendos tamen Procuratores Regularium. Secunda consideratio est, quia Clemens VIII. in Decretis Generalibus *de regul. reformat.* à S. D. N. innovatis hac in re nihil novi statuit quin potiùs decrevit ut quisque recipiendus in aliquo Ordine Regulari, etiam Mendicantium in ea sit ætate constitutus quàm ejus Ordinis in quo recipietur, Regularia Instituta & Ordinationes requirunt. Tertia consideratio est, ne hinc præbeatur ansa hæreticis magis detrahendi Religionibus; nam Lutherani in Confessione Augustana *art.* 27. reprehendunt Ecclesiam ex eo quòd permittantur fieri Religiosi & alii hæretici plurima convicia proferentes in Seminaria & Collegia in quibus reducantur pueri, passim à Catholicis Scriptoribus confutantur. Longè autem minùs esset innovandum quoad Religionem Clericorum Societatis Jesu. Quoniam Sancta Tridentina Sinodus *in cap.* 16. vers. *Per hæc tamen sess.* 25. *de Regul.* quoad eos nihil duxit innovandum aut prohibendum. Imò ipsorum pium Institutum expressè prætervavit. Ad extremum in hac materia observanda 48
sunt seria verba Cajetani *in* 2. 2 *q.* 189 *art.* 5. ait enim. *In his locis expedit pueros in Religione dari in quibus optandum est ut similes fiant illis quorum consortio dantur, ubi autem personæ, quarum consortio dantur reprobæ aut deviæ à regularibus sunt institutis, magna dementia est dare illis pueros, aut puellas nutriendas. Et hic error hodiè in nullis viget locis, dum dantur pueri & puellæ Monisteriis Religiosorum, seu Religiosarum vitæ communis, qui vulgo Conventuales, seu Claustrales appellantur. Quo fit, ut reformandi nunquam reformari possint, dum transgressores vitæ regularis continuè nutriuntur, ac augentur. Undè sanciri deberet, ut nullus puer, nulla puella possit Religioni tradi, nisi ubi verè vivitur regulariter Sic enim aut extinguerentur irregulariter viventes, aut reformarentur vexatione dante eis intellectum.* Hæc Cajetanus. Cujus consilio valdè affine est, quod fecit Clemens VIII. in decretis ad regularium reformationem editis. In singulis enim Religionibus, 49
aliquibus tantùm exceptis, designavit aliquot Conventus Regularis Observantiæ. Et initio tanquam basem & fundamentum reformationis præmisit duo decreta, quibus seriò interdixit, ne quis deinceps ad habitum, vel professionem reciperetur, nisi in Conventibus, ut præfertur designatis, vel in posterùm designandis per litteras in forma brevis sub pœna nullitatis receptionis & professionis indè secutæ, voluitquæ ut sic recepti in eisdem Conventibus annum probationis peragerent & post professionem per aliquot annos detinerentur in professoriis Verùm ex his decretis non prorsus prodiit fructus qui sperabatur: nam etsi novitii primò in Conventibus sic designatis, ac deindè in professoriis in regulari disciplina probè instituantur, tamen posteà indè exeuntes & ad alia Monasteria laxioris observantiæ demigrantes in communes aliorum Religiosorum abusus & relaxationes recidunt, atque ita Religio nunquam penitus reformatur, adeò ut propterea idem Clemens, quamvis in id opus perficiendum zelo sanctæ reformationis diu multùmque insudaverit; tamen postremò liberè fassus fuerit se in eo negotio animum despondisse, prout ex ore illius se audivisse, nobis non semel retulit bonæ memoriæ Cardinalis Gipsius.

Porrò in Ordine FF. Minorum de Observantia S. Francisci paulò post initium Pontificatus S. D. N. Urbani VIII. 50
ordinatum fuit, ut de cætero non admitterentur novitii in Provinciis Cismontanæ familiæ & Fratribus ad certum numerum decedentibus illorum Conventus traderentur Fratribus Reformatis, seu strictioris Observantiæ ejusdem Ordinis, à quibus tantùm reciperentur Novitii & in hujusmodi prohibitione multos annos perduratum est; & utinam paulò diutiùs perseveratum fuisset, nam ubi numerus fratrum reformationis multùm excrevisset, pauci superstites deposita jam spe vestiendi Novitios & majores dignitates assequendi, facilè ad reformationem transiissent. Atque ita nulla esset in Religione divisio vel scissura, sed tota ad primum institutum & regulæ puritateri redacta fuisset; verùm fratribus reformationem pollicentibus tandem oportuit illis, ad vestiendos novitios aditum aperire. Docuerunt enim ordinariorum attestationibus se adimplevisse conditiones sibi præscriptas & legatis annuis in Curiis Episcopalibus solemniter renunciasse. Et sic tributa fuit illis licentia ves- 51
tiendi usque ad certum numerum in singulis Provinciis præfinitum, nobis tamen quantum per modestiam licuit semper reluctantibus; prout hæc omnia pleniùs continentur in Decretis desuper editis, ut videre est in Bullario *tomo* 4. *pag.* 335. & notavi *in c. Nimis prava n.* 55. *& seqq. infrà de excess. Prælat.* Memini etiam Regem Christianissimum superioribus annis suplicasse S. D. N. ut in Regno Galliæ de cætero non vestirentur Novitii, nisi in Religionibus, in quibus verè servatur regularis disciplina, juxta primævum institutum, quod tamen etsi sanctissimum foret; nihilominùs magnoperè hæsitatum est, ne prohibitio tam generalis motus magnos excitaret, ita ut diu posteà sustineri non posset; cùm tamen satius sit legem non condere, quàm conditam protinus abrogare. multò securiùs & fructuosius hæc præstari possent in generali Concilio quemadmodum factum legimus in Conc. Lugd. sub Greg. X. ut patet *in c. un de tel. dom. lib.* 6.

DE REGULARIBUS.

Idem Clemens III.

CAPUT XIII.

PORrectum nobis ex parte tua petitorium continebat, quòd J. Canonicus Acherontinus infirmitate gravatus, votum ut fieret Monachus, se asserit emisisse, undè metuens, ne voto decederet non completo, junctis manibus tibi se reddidit in Monachum, & in fratrem, & infrà. Inquisitioni tuæ taliter respondmeus, quòd cùm Monachum non faciat habitus, sed professio regularis, ex quo à convertendo votum emittitur, & recipitur ab Abbate, talis ut fiat Monachus, & reddat Domino quæ promisit, erit utique compellendus.

SUMMARIUM.

1 PRofessio facta sine susceptione habitus Religionis valida est, & num. 17.
2 *Votum profitendi, & professio in quibus differant, & n. seq. usque ad num.* 9.
3 *Votum profitendi habet conditionem subintellectam, si recipiatur ab Abbate.*
4 *Votum profitendi non est solemne, nec dirimit Matrimonium. post contractum.*
5 *Vovens ingredi Religionem etiam in genere cogi potest, & debet intrare aliquam de approbatis.*
Vovens Religionem ingredi, & in ea perseverare, si exeat infra probationis annum, non est liber à voto ex Concilio Tridentino c. 15. *sess.* 25. de Regul. *ibid. vers.* Neque verò.
6 *Professio est votum de presenti, quod diem aut conditionem non recipit.*
7 *Et est solemne, quod impedit Matrimonium contrahendum, & dirimit posteà contractum.*
8 *Professus in manibus ejus, non habet potestatem recipiendi, non est Monachus ante ratificationem Abbatis*
9 *Professionem non impedit infirmitas corporis, sed animi.*
10 *Professio quamvis in scriptis fieri debeat, tamen ad sui validitatem non exigit scripturam.*
11 *Habitus non facit Monachum, sed professio regularis.*
12 *Et quid in habitu professionis, & num. seqq.*
13 *Habitum portans diù extra Monasterium, non censetur tacitè profiteri.*
14 *Habitum professorum suscipiens in ingressu Religionis, an infra triduum sit professus.*
Et quid post Conc. Trid. n. 16.
15 *Professio tacita per susceptionem habitus professorum infra annum probationis hodiè non inducitur etiam in Ordinibus non mendicantium.*
17 *Ingressus Monasterii, & habitus Religionis de jure communi non sunt de substantialibus Monachatus, secùs ex Concilio Tridentino.*
18 *Professus non obligatur etiam ex simplici voto, nec valet professio, nisi recipiatur ab habente potestatem incorporandi religioni.*
19 *Professio est contractus ultrò citròque obligatorius inter profitentem & Monasterium.*
20 *Et inter eos est quasi Matrimonium spirituale.*
21 *Baptizare seipsum nemo potest, aut sibi ipsi beneficium conferre.*
22 *Professionem regularem quis possit recipere & n. seqq. usque ad n.* 30.
23 *Quid in Abbate, vel Abbatissa, ibid. & n.* 28. *& seqq. Et quid in Episcopo, & num. seqq. usque ad num.* 31.
24 *Et quid in Archidiacono, Plebano, & aliis inferioribus Prælatis.*
25 *Votum non determinatum ad certam religionem à Sede Apostolica approbatam non potest dici solemne.*
26 *Novitiatus fieri debet intra Monasterii claustra.*
27 *Episcopus regularis potest Monachos sibi subditos ad professionem admittere. Idem in Episcopo Ecclesiæ regularis, cui Monasteria ita sunt subjecta, ut ad eum spectet receptio Monachorum, vel Monialium.*
28 *Episcopus negligente Abbatissa, an possit Moniales creare si Monasterium abundet, & Monialium defectum patiatur, & n. seqq.*
29 *Ad Episcopum non spectat supplere negligentiam Monialium exemptarum, sed ad earum Superiores, vel ad Sedem Apostolicam.*
30 *Monialium receptio etiam in Monasteriis non exemptis, non pertinet ad Episcopum, sed ad Abbatissam, & majorem partem Conventûs.*
Nec potest Episcopus eis præcipere, ut certam personam recipiant, ibidem, ut sequentibus.
31 *Abbatissa an possit Novitius recipere sine suorum Prælatorum licentia.*
32 *Professionis receptio à superioritate dependet.*
33 *Novitii ex Decretis Clementis VIII. olim recipi non poterant sine approbatione Episcopi Diœcesani. Hodiè secùs.*
34 *In professione recipienda imprimis recurrendum est ad consuetudines, privilegia, vel statuta cujusque Ordinis*
35 *Prælati immediati Conventuum ex communi Observantia Religionum, teste Navarro possunt Novitios recipere.*
36 *Novitios quis possit recipere in Ordine Fratrum Minorum S. Francisci.*
37 *Et quis in Ordine Prædicatorum, Eremitarum S. Augustini, & Carmelitarum.*
38 *Novitii à quibus & qua forma sint recipiendi ex Bulla, & declarationibus Sixti V.*
39 *Societatis Jesu Religiosi dispensati sunt à Greg. XIV. in recipiendis Novitiis non servata forma Constitutionis Sixti V.*
40 *Professionem an censeatur emittere qui junctis manibus tradidit se Abbati in Monachum, & in Fratrem, & numer. seqq. usque ad n.* 51.
41 *Verbum, tradere, quid importet.*
42 *Promittere obedientiam Monachalem idem est, ac profiteri.*
43 *Votum simplex pendet ex voluntate solius voventis, votum solemne secùs.*
44 *Professio inducitur quando præcedit votum profitendi, & posteà subsequitur aliquod signum denotans professionem.*
45 *Professio facta non servata forma præscripta in regula vel Constitutionibus Ordinis an valeat, & n. seqq.*
46 *Regula Monachorum ponens certam formam circa professionis actum non videtur ponere formam substantificam.*
47 *Nisi habeat decretum irritans, vel statuat, ut professio aliter fieri non possit, n.* 49.